

MAGYARI

HUNGARIA
Tp.

T. „Dunaposta“

BUDAPEST
Postafiók 151.

Főszerkesztő és szerkesztésért felelős:
dr Paál Arpád

Laptulajdonos: **SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R.-T.**
Felelős igazgató: **FOLLMANN GÉZA**
Törvényszéki bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr Gyárlás Elemér**

Anglia teljes együttműködést vállal a Szovjettel és Franciaországgal

Az angol minisztertanács meglepő gyorsasággal döntött a nagyfontosságú kérdésben. — Lengyelország nem köt olyan szerződést Moszkvával, mely közvetlenül Németország ellen irányulna

Londonból jelentik: A Press Association értesülése szerint a szerdai angol minisztertanács — Halifax külügyminiszter beszámolója után — elhatározta, hogy Anglia teljes együttműködést vállal a Szovjettel és Franciaországgal a további támadások elhárítását célzó békecsoporthoz. Az elhatározást Sir William Seets moszkvai angol nagykövét haladéktalanul közli formászerűen a szovjet-kormányval, amelyet — a Reuter szerint — értesíteni fognak, hogy Anglia elfogadja a Szovjet alapvető javaslatait.

A minisztertanács rövid lefolyása is mutatja, hogy a kormány tagjai elég gyorsan döntöttek ebben a nagyfontosságú kérdésben. A múlt hét végén Varsóhoz és Bucuráshoz intézett kérdésekre adott válaszok kimutatták, hogy Lengyelország és Románia aggályai lényegesen csökkentek.

Chamberlain miniszterelnök egyébként az alsóházban, Attlee őrnagy kérdésére válaszolva kijelentette, hogy a genfi megbeszélések eredményeképpen sikerült az összes tekintetbejövő álláspontokat tisztázni és megvan minden ok a reményre, hogy ama javaslatok következtében, amelyeket az angol kormány most a főkérdések tekintetében tehet, nemsokára teljes meg egyezés jön létre.

Attlee másik kérdésére, hogy a pünködsi szünet előtt tehet-e még a miniszterelnök határozottabb nyilatkozatot, Chamberlain kijelentette, hogy bizonyos pontokat még tisztázni

kell s valószínűleg ebben az állapotában kell hagyni az ügyet a pünködsi szünet utáni. Ugy hiszi, hogy akkor már kimerítő tájékoztatást adhat az alsóháznak az egyezményről, mely akkorra remélhetőleg létrejön.

Befejezett tényként könyveli el az angol sajtó az angol-orsz megegyezést

Moszkvából jelentik: A szovjet távirati iroda szerda esti jelentése szerint Maisky londoni szovjet nagykövét Genfben a nyugati hatalmakkal folytatott megbeszélése során fogadta Butler angol külügyi államtitkárt és a francia külügyminisztérium európai osztályának főnökét.

A hivatalos jelentés feltűnést keltett, mert Moszkvában hosszú idő óta egyáltalán nem adtak ki jelentést a megbeszélésekről. A szovjet távirati iroda a megbeszélés kilátásairól semmit sem szolt.

Az angol sajtó befejezett tényként köny-

„II. Károly király megértette küldetését“

Bucurestiből jelentik: A Great Britain and The East című angol folyóirat a következőket írja:

Németország a legutóbbi összetűzés nyomán komoly-nak ítéli a danzigi helyzetet

Ertekezlet volt a kancellári palotában a német-olasz szövetség katonai vonatkozásairól

Berlinből jelentik: Hitler német birodalmi vezér és kancellár részvételével az új kancellári palotában szerdán értekezlet volt Göring vezértábornagy, valamint Keitel és Brauchitsch tábornok között. Beavatottak úgy tudják, hogy az értekezleten a német-olasz szövetség katonai vonatkozásait tárgyalták meg.

A külügyminisztériumhoz közlálló helyen a danzigi helyzetet a legutóbbi összetűzés nyomán komoly-nak ítéli meg. Számolni kell azzal, hogy Berlin Varsóban előterjesztéseket tesz, ha a dan-

zigi szenátus tiltakozó jegyzékére Varsó nem ad kielégítő választ.

Németország tiltakozik az ellen, hogy Danzigban Lengyelország vegye át a rendőri hatalom gyakorlását

Berlinből jelentik: Göring lapja, az Essener Nationalzeitung éles hangon tiltakozik ama állítólagos tervek ellen, amelyek arra irányulnának, hogy Danzigban Lengyelország vegye át a rendőri hatalom gyakorlását. A lap szerint ez annyit jelentene, hogy Danzigot lengyel katonaság szállná meg. Erről pedig szó sem lehet.

veli el az angol-orsz megegyezés megkötését, úgy okoskodván, hogy a túlóvatos Chamberlain nem nyilatkozott volna az alsóházban olyan határozottan, ha még újabb nehézségektől tartana. Általában tíz napon belül várják az egyezmény szövegének nyilvánosságra hozatalát. A szöveg hangoztatni fogja az egyezmény védelmi jellegét. A fennmaradt részletkérdéseket az angol kormány Maisky szovjet nagykövettel intézi el, aki a hét végén tér vissza Londonba.

Az angol követ nagyfontosságú megbeszélései Gafencu külügyminiszterrel

Londonból jelentik: A Daily Herald bucaresti jelentése szerint az angol követ hosszú és fontos megbeszélést folytatott Gafencu külügyminiszterrel és a külügyminisztérium több vezető tisztviselőjével az orosz-angol tárgyalásokkal kapcsolatban.

Az angol lap varsói levelezője szerint az angol-lengyel végleges szerződés megszerzése alkalmával figyelembe kell venni az angol-szovjet egyezmény által teremtett helyzetet, mivel Lengyelország az Angliával kötött szerződés révén nem akar automatikusan a szovjet szövetségesevé válni és a szovjettel szemben katonai kötelezettséget vállalni.

Londoni diplomáciai körök úgy vélik, hogy az utóbbi hetek idegességének csillapodása a légkör megnyugulására vezethet, sőt lehetővé teheti a tengelyhatalmak és a nyugati demokráciák közötti kérdések megvitatását is. Nyilván ezt a felfogást vette figyelembe a City és a londoni tőzsde is a fontsterling megszilárdításánál. A newyorki értéktőzsdén három dollárig terjedő árfolyamemelkedés is tapasztalható.

II. Károly király meglátta azt, hogy a világháború után létesült Nagyrománia csak úgy lesz életképes, ha a román nép bizonyosodást szolgáltat arról, hogy tudatában van rendeltetésének és ha fejlődésre képes. Károly király vaslogikával dolgozik olyan államkormányzat megszervezésén, amely tudatában van feladatainak. A király személyesen vette kezébe a legfontosabb, a hadsereg fejlesztésére vonatkozó kezdeményezéseket. Az angol folyóirat ismertette a hadsereg fejlesztésére irányuló intézkedéseket, megemlékezik azokról a törvényekről és rendelkezésekről, amelyek a tiszték és altiszték helyzetét javítják. Ezekből az intézkedésekből, mint egyebekből is kitűnik, hogy II. Károly király megértette küldetését. — írja az angol folyóirat. Majd annak ábrázolására, hogy mily népszerűségnek örvend Románia uralkodója, elbeszél egy Bucurestiben történt esetet. Midőn a királyi palota előtti szobor felállításának előkészítő munkálatai folytak, a király Mihály nagyvajdával váratlanul és minden kíséret nélkül megjelent itt, hogy személyesen ellenőrizze a munkát. Az angol lap leírja, hogy a térre gyűlt közönség ez alkalommal is, mint mindig, meleg óvációval fejezte ki uralkodója iránt való ragaszkodását.

Időjárás

A bucaresti időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Mérsékelt északi szél, kevés eső, a hőfok lassan emelkedik.

Ele

ia:

Józseffalva végpusztulása

Összeégett dr Németh Kálmánnak, a falu plébánosának jobbkeze, aki maga is emberfeletti erőfeszítéssel végezte a mentési munkálatokat

A Józseffalvi tűzvészről érkezett hír vétele után azonnal táviratban kértük fel Németh Kálmán dr.-t, az elpusztult székely falu katólikus lelkészét, hogy küldjön lapunknak részletes tudósítást a katasztrófáról. A mai postával Németh Kálmán dr levele helyett egy másik bukovinai magyar falu, Istensegits lelkészének, Elekes Dénesnek beszámolója érkezett, aki alább közölte, megrázó erejű írását a következő sorok kíséretében küldte el hozzánk:

Igen tisztelt Szerkesztőség!

Tegnap voltam a leégett Józseffalván. Szörnyűség. Szeretett paptestvéremnek éppen akkor nyújtotta át a sürgönyhordó az önök táviratát. Németh Kálmán dr egyelőre nem tud írni, mert jobbkeze megégett a mentési munkálatok alkalmával. Hogy ő ezzel a jobb kézzel mit tett szegény népéért, azt leírni nem is lehet s ő nem is hajlandó azt tollbamondani. Én azonban mindent láttam és mindenről értesültem. Beszéltem az emberekkel, akikben ő tartja a lelket és észrevettem megperzselt haja, sérült homloka alatt a gondolatokat, amelyekkel a megsemmisült Józseffalvát, ezt a mintaszerűen vezetett, drága székely falut újjá akarja építeni... Segítségére szívetek lehát és megírom, amit láttam és amit tőle és a nép szájából hallottam.

Soha ilyen pusztulást!... Láttam millió könnyet és millió bizakodást és magamba szívom a borzalmasan süjtött falu lelkészének minden szavát. Bizzunk a jó Istenben. És mindent meg kell tennünk, minden igaz magyar embernek áldozatot kell hozni, hogy poraiból feltámasszuk a világ egykor legkedvesebb, de most leg-szerencsétlenebb magyar faluját.

A tűzvész idegtépő drámája

Istensegits, május hó. A szívem elfacsarodik arra a gondolatra, hogy ezt a tudósítást már nem dátumozhatom úgy, hogy „Vorniceni, május”, hiszen Vorniceni, a bukovinai Józseffalva nem létezik többé. Ugy olvastam a fővárosi lapokban, hogy az ottani riporterek azon a helyen jártak, ahol a régi Vorniceni „volt”. Most megsemmisült és a gyönyörű sugárúton, ahol a legedesebb tájszólással gügyögtek a szép magyar gyermekek, ahol a székely kapuk fölött röpködtek a fehér galambok, ahol boldogság volt és szeretet, ahol nem volt egyetlen templomkerülő és egyetlen rossz ember sem, hogy ez a csodálatos falu a földdel lett egyenlővé. A leg-ősibb székely balladák mellett a legfinomabb hangú négyes kórusok keltek itt életre. Egy falu állt itt, amelyikben egyetlen kocsmá se tudott megmaradni. Ellenben virágzó volt a szép könyveknek és a vasárnapját mindig együtt imádkozta. Énekelte végig és a hosszú tanítások fáradságát kézbefogózkodott kedves játékkal, a papja köré sorakozva enyhítette és a munkát rendkívül szerette.

Csodálatos elmék bontakoztak Józseffalván, ahol fából nürnbergi órák készültek. A toronyukban is olyan jár. Pacelli biboros is kedvét lelte benne és elkért egy ilyen faórárt az Eucharisztikus kongresszus idején. Meg is köszönte. Vorniceni népét szívesen is látta, egy kihallgatáson még egyenként meg is ölelte: íme ez volt a Kálmán-pap népe.

Pontosan ma egy év indultam el velük e diadalo útra. Pontosán ma egy év múlva, ugyanazon a napon megyek hozzájuk, mert nem akarom el-

hinni, hogy a falujok eltűnt a föld színéről. Nem akarom elhinni, hogy a hamuval lett egyenlővé és a tündéri szép és tiszta sugárútcán ma már a katolikus templomon és a plébánián, valamint a Jókai Mór gyűjtéséből épített iskolán kívül egyetlen megmaradt ház nincsen.

Kilátás a hegyről, — ahol régen Józseffalva állott

Rövidített úton megyek, hogy megelőzzem a szekeret, amelyek nagy sietséggel gabonát, ételt, ruhát, evőeszközöket visznek a falumból, Istensegitsről és meg szeretnék előzni az andrásfalviakat, akik ételes szekérrel 4000 kilóig megrakodva, bár messzibb laknak 16 kilométerrel, mint mi, ettől a legtávolabbi székely falutól: mégis a segítség-gel és a testvéri szeretettel előbb akarnak odaérni.

Mikor Stroesti felől félertem a kereszt dombjára estefelé, a katasztrófa után való napon és lenéztem a hegyről, ahonnan Vorniceninek már látszódnia kell: azt hittem, hogy megfagy bennem a vér. A kocsisommal egyszerre kezdtünk el sírni a

Elözönlí a lángtenger a falut

Paptestvérem, a józseffalvi plébános kezét meg nem foghatom, mert éppen ebben a percben cserélik rajta a kötést. Hogy becsültem én mindig ezt a baráti becsületet kezét!... És tisztelni tanultam, amikor énekkórusát vezetgette, taktusos énekre fölemelte. Amikor templomát festette ki freskókkal és festékes volt. Mikor irkán vezette a gyermekek kezét!... Mi történt?!... Mi történt Testvér veletek?!... De éppen ez az, amit ő nem tud elmondani. Hemzseg a falu a kíváncsi és bámuló emberektől. Mindenki azt kérdi, mi történt?! Némelyik szemben szádista parázs — mondja Németh plébános — és azt kérdik, hogy mi történt?! A másik cicegett németül, vagy lengyelül, ácsorog órahosszat a kerítéstelen udvarodon:

— C . . . e . . . e . . . Na das war ein Unglück . . . e . . . e . . .

Azért mégis meg lehet tudni, mi történt? Vannak, akik szívesen és újból és újból elmondják:

— Május 16-án, az égés előtt 2 nappal még a szucsavai búcsún voltunk. Gyalog mentünk a papunkkal, szép rendben és énekelve, imádkozva, végig. Az áldozóesütörtöki nagymise után kimentünk a hősök temetőjébe. Tépte a szél a lobogókat. De ez olyan szép volt. Egyik lobogónk szebb, mint a másik. Nagy szó az minálunk, hogy ki viheti és

Kállay Miklós:

Báthory István

Balanyi György bevezető tanulmányával, térképpel, műmellékletekkel. — Ara tűzve 247 Lei, kotve 342 Lei.

Báthory István életének megoldására csak Kállay Miklós vállalkozhatott, ki Jókaira emlékeztető gazdag aradásu fantáziájával hiánytalanul átéli Báthory gazdag és szövevényes életének minden meglepő, új fordulatát. Olyan történelmi film pereg le előttünk, melynek minden jelenete új értékkel és felismeréssel gazdagítja a mai nemzedék életét.

Dante kiadás.

sorsukon. A falu egyik végétől, pontosan a másikig, valóságos halottaknap kivilágítás.

Mindenütt égnék még a házak cserfából való talpfái és a csúrtalpak is, mintha minden régi „élet” helyén 2—3 kivilágított sír volna: a ház, az istálló és a csűr.

Vagyis: kétszázhatvanat szorozz meg hárommal, mert ennyi gazda lett földönfutó Józseffalván és történelme és ősei, a mádélvali vérfürdőből idáig futott ősök gyermekeinek meg tegnapi helyét helyenként három sír, csupa-csupa tűzből rajzolt három kocka őrzi. De hol vannak a bölcsek és a kanalak és a ruhák és a sebesültek és az elnémult állatok és emberek? Azok még nem látszanak. Nem volna vajjon jobb visszafordulni?!

Nem lehet itt ráismerni semmire. Saját szomszédod képtelen volna felismerni, merre volt még tegnap a te tanyád... Az embereket nem tudtam megismerni. Nemesak azért, mert már este volt, de másnap sem, mert minden asszony és minden ember két nap alatt legalább 15 esztendőre öregedett és ráncosodott és hogy az öszülése nem látszik, azt csak a korom teszi. Kollégámnak, dr Németh Kálmán plébánosnak balról nincsen már egyetlen egy szomszédja sem, végig az egy kilométeren keresztül. Jobbról pedig?... Az iskola az egyetlen szomszédja, de ez is csak egy fél kilométerre. A teljesen eltűnt, valamikor fából készült és malterrel rendkívül ügyesen csiszolt takaros házak között felbukkannak a látható romok is: a bádoggal borított, összehuppanat fedelek, amik gunyasztó tevék, oroszlanok és más fantasztikus állatok alakját mutatják ebben a kormos pokolban.

Itt vigyázva kell sétálni. Behuppansz egy kútba, mert egyiknek sincs kávéja. Belebotlász minden lépésen valami lánconpusztult, hűsleges kutyusba, vagy egyéb állatba. Minden lépésen örökös csendőraltsztek.

A plébánián öt orvos köztözi a sebesülteket: dr Kudla vármegyei főorvos, dr Bóna kórházi főorvos, dr Gemna, dr Bländu és egy orvoskapitány, Constantinescu ezredes, Suceava vármegye prefektusa éppen most beszél el, hogy elhez hasonló pusztulást a világháborúban sem látott. Egy volt csak hozzá hasonlatos: a ploestii szondák égése.

aki viheti, az dicsőségesen magára tartja és bizony nem botlik meg annak a legénynek az a szép pár csizmája. A keresztet kísértük haza, amikor riadóra kongatott a harang. A falu legvégén, az utolsóelőtti ház kéményéről lábrakap egyszercsak egy feketeveres madár: a tűzvész.

— Mennyi idő alatt játszódott le ez a borzalmas repülés?

— Tíz perc alatt lángban állott 9 ház ugyanannyi csűr. Nagy szél dühöngött és egyenesen a falu főutcája irányába húzta a lángot. Néha a lángok kihagytak két-három házat és a tűlső soron, vagy a távolabbi fedeleken gyújtottak. És csak azután tértek vissza, hogy fölszedjék azt is, amit elhagyogattak.

Lehetetlen volt oltani a borzasztó szélben. Ötven perc sem tellett bele, lángban volt a falu, az egész, végig. És az ortodox templom, amelyik szintén teljesen leégett.

Ami megmaradt...

Késő éjjel... Kint kísértetiesen, két négyzetkilométeren lángol minden ponton az üszök. A plébánia szaiójában az orvosok virrasztanak. A leg-ősi parancsnoka, a szucsavai Tinutul general-inspektora, a csendőrezredes, valamint Priscornic főszolgabíró behúzódnak tanácskozára az egyik vendégszobába. Megint vallatom a kollégámat, de megint kimegy a verandára, ahová bevilágít még a bádoggal földött istálló, kocsiszín és csűrök üszke. Örökös szénfeketén az áldozatok, a gyönyörű plébániai parkocská megsült fenyőfái. Németh plébános figyelmeztet, hogy a lábam alá nézzek, mert a félnégyzetméteres, égett lyukon bebukhat a lábam a veranda alá.

Irtózatos halálküzdelem színhelye volt ez a veranda. A plébános teljesen egyedül volt idehaza. Édesanyja a minap ment Erdélybe. A riasztó harangszóra ő maga fogta be a lovait a 600 literes tűzoltókocsi elé, amelyet ilyen esetre csináltatott az udvarára és amivel első szokott lenni a tűzeknél. E pillanatban éppen távol volt mindkét szolgálója. Elkézdődött a mindinkább pokolivá váltott levegőben a versenyfutás a tűzzel. Három udvarba is befutott. Mindhiába... Aztán a lángtól megbokrosodott a ló és elragadta, összetörte a kocsi

és talán még ma is szalad a darabjaival.

A lángok akkor már a templom derekát nyaldosták három felől.

A templomban belül fojtó füst. Kivette a szentséget, de nem tudta hová vinni. A templom közén a sugárutca elviselhetetlen volt a forróság és szemtörő a füst. Nem is csak az anyakönyvekért, hanem inkább, hogy a halált késleltesse: felugrott az ablak párkányára és bemenekült az épületbe. Ekkor azonban sisakok esillantak meg az irtózatos füstben. Szájukra szorított vizes kendővel, a megkezdett illesztési tűzoltóság tagjai áttörtek a tüzes káptornon, amikor a futkosó papot meglátták a templom közén az ablakon bemászni.

— Kramer Aguztin a neve a derék tűzoltónak, aki utánam jött oda, ahonnan talán nem is lett volna visszatérés. Azonban a fürdőszobában egy egész kád vizet találtunk!... És a konyhai rézüst szintén telidesteli vízzel!

— *Gyerünk, Augustin!*... — mondotta Németh plébános a derék tűzoltóknak — *Gyerünk drága hívem, mentsük meg magunkat, mert más-kép innen nem lesz visszatérés!*

— Leoltottuk a lobogó lépcsőket, az égő kűszöböt — folytatja elbeszélését a plébános. — Kilocecsantottuk a meggyulladt deszkák haragját. Láttod ezeket? Mindent a rövid kis életért, hogy összegyűjthessem a népemet mégegyszer!

Rászoritja zsebkezdőjét a füsttől kimart szemére és kér, hogy maradjak itt vasárnapra. Különböztet elhatározták, hogy vasárnap kivétel nélkül mindenki énekelni fog a templomban.

— *Énekeljünk, de hangosan és bátran. Mutasunk jó arcot, hogy a szomorúságunkat senki se lássa!*... Ez lesz a vasárnapi predikációjában!... Kíváncsi vagyok, hogyan fogja bevégezni?

De nem maradhatok. Megyek haza, mert mindjárt meghasad köztük a szívem.

Előkészületek a június 6-iki és 8-iki ünnepségekre

Bucurestiből jelentik: Június 6-án lesz a baneasai repülőterén a román repülés évi ünnepsége, amely alkalommal jelen lesznek a Virtutea Aeronautica és a Medalia Aeronautica kitüntetések birtokosai.

Tegnap az Országos intézmény bucuresti székházában megállapították a június 8-iki trónralépési évforduló ünnepségek programját. A fényes ünnepségeken megjelenik a király és Mihály nagyvajda is. Délután katonai díszszemle lesz, délután sportünnepségek, este pedig nagyszabású estély a tiszti kaszinóban.

Magyarországi nyilasvezér érdekes nyílt levélben jelentette be a választástól való visszalépését

Budapestről jelentik: A csornai választókerület nyilas vezére, Mészáros József szerdán nyíltlevélben bejelentette, hogy a választástól visszalép.

— Lemondtam arról, — szól többek között a levél, — hogy hamis jelszavakkal küzdjek olyan célokért, amelyeket csak akkor lehet megvalósítani, ha cégek helyett a becsület munkát, jelszavak helyett a törhetetlen hazaszeretetet és kerekesség helyett az őszinteséget választjuk fegyverül. A NEP soproni nagygyűlésén leleplezték azt a harcmodort, amellyel a nyilasok élnek. Én a nyílt ügy képzeltem el, hogy az Szent István birodalmára mutat. Csálódtam, mert ez a nyíl egészen más. Ez a nyíl azért hegyes, hogy éket verjen magyar és magyar közé és megsebezze szabadságunkat. Ezt a nyilat nem követem.

A továbbiakban a nyíltlevél kéri a választókat, hogy a kormánypártra szavazzanak. Erre azonban már nem kerül sor, mert a visszalépés folytán — más jelölt híján — Somogyváry Gyula hivatalos jelölt megválasztottnak tekinthető.

Regény ujdonságok:

Bagi: A kiválasztottak, kötve . . .	173	l
Tóth: Pénztár 9-2-ig, kötve . . .	202	"
Foster: Amerika álma, füzeve . . .	148	"
Kenneth: Északnyugati atjáró I. II. füzeve . . .	297	"

A nagy tubus Lei 28.— A kis tubus Lei 18.—

Nem az etnikai származás, hanem az állampolgárság értendő a nemzeti munka védelméről szóló törvényben a „román” kifejezés alatt

A munkaügyi vezérfelügyelő nagyfotosságu kijelentése

A romániai kisebbségi életnek egyik legkomolyabb sérelme az a mód, ahogyan egyes alantás közegek hivatali túlbuzgóságukban, vagy nemzeti elfogultságukban a nemzeti munkavédelemről szóló törvényt magyarázzák és annak intézkedéseit végrehajtani törekednek. Annakidején, a törvény parlamenti vitája során a kisebbségi képviselők és szenátorok felhívták a kormányt, illetve a törvényhozás figyelmét, hogy a romániai munka védelme szempontjából egyébként kétségtelenül méltányolható elgondolás a gyakorlati kivételben sok zavarra, félreértésre, sőt visszaélésre fog okot szolgáltatni, ha a törvény, midőn kötelezővé teszi, hogy a vállalatok nyolcvan százalékban „román” alkalmazottakat kötelesek tartani, nem mondta meg pontosan, hogy a „román” kitétel alatt nem román népi származású, hanem román állampolgárságu egyén értendő. A kisebbségi képviselők és szenátorok felszólalásaira annakidején a kormány parlamenti nyilatkozatban szögezte le, hogy a törvény szövegében használt „román” kifejezés alatt az általános nyelvhasználatnak megfelelően román honosságot, nem pedig népi származást kell érteni s ezzel a magyarázattal utasította vissza a kormányt, illetve a törvényhozótestület mindkét háza a kisebbségi parlamentárok módosító indítványait. E kormány-nyilatkozat, amely világosan olvasható a hivatalos lap ama számaiban, amelyek az említett parlamenti ülések gyorsírási naplót tartalmazták, természetesen kötelezők minden törvényt magyarázóra és törvényalkalmazóra. Hogy mégis történnék félreértések s hogy a kormány-nyilatkozattal magyarázott szöveg hibás értelmezésével a kellemetlenségek egész sorozatát okozták a vállalatoknak és számos kisebbségi munkást és hivatali alkalmazottat fosztanak meg kenyerétől, azt a román közvélemény se helyesli általánosan. Legutóbb a magánalkalmazottak céhe kolozsvári közgyűlésén hangzott el a kérdésben román részről figyelemreméltó felszólalás. Metiu Ioan, az egyik kolozsvári szállítót vállalat román népi eredetű tisztviselője a nemzeti munkavédelemről szóló törvény alkalmazásáról beszélve, kijelentette:

— A román népi származású tisztviselők és munkások visszautasítják azt az eljárást, amellyel őket a munkavédelmi törvényre hivatkozva kisebbségi kartársaik rovására előnyben kívánják részesíteni. A különböző népi származású vállalati alkalmazottak között eddig teljes volt az összhang s ezt az összhangot nem kívánatosan zavarja meg a törvény olyan értelmezése, amely kisebbségi magánalkalmazottakat megfoszt állásuktól és helyükre román származású embereket ültet. Erre a kivételes elbánásra a román alkalmazottaknak semmi szükségük sincs.

A közgyűlésen hivatalos minőségben jelen volt Chirila Ioan munkaügyi vezérfelügyelő válaszában olyan kijelentést tett, amely hivatott arra, hogy ezt a sokat vitatott kérdést tisztázza.

— *Tagja vagyok, — mondotta — a munkavédelmi törvény kolozsvári végrehajtó bizottságának. Hivatalos minőségemben kijelentem, hogy midőn a nemzeti munka védelméről szóló törvény előírja a vállalatoknak, hogy 80 százalékban román alkalmazottat tartanak, a „román” szó alatt nem etnikailag román származású egyének, hanem román állampolgárságu egyének értendők. A törvény 20 százalékban engedélyezi idegen elemek alkalmazását, akik alatt nem kisebbségi származású román állampolgárokat értünk, hanem olyanokat, akik a határokon túlról, mint idegen állampolgárok dolgoznak román területen. Nincs tudomásom arról, hogy ilyen félreértési alapon valakit elbocsátottak volna valamely vállalatból, de ha ez tényleg megtörtént, minden erőmmel azon leszek, hogy az ilyen visszaéléseket azonnal megszüntessük és a megtörténteket haladéktalanul orvosoljuk.*

Kívánatos volna ezek után, hogy az érdekeltek sérelmes eseteiket, az igazoló iratokat mellékelve, haladéktalanul jelentsék a munkaügyi vezérfelügyelőnek.

Aradon is lezárták a választói névjegyzékbe való jelentkezést

Arad. Saját tud. Aradon is lezárták a választási listákat és a polgármesteri hivatal titkársága csütörtök éjszaka 2 óráig dolgozott a kimutatás elkészítésén. Ezek szerint a mezőgazdasági és kézműves listán 5242 férfi és 102 nő, a kereskedelmi és ipari listán 1096 férfi és 26 nő, a szellemi foglalkozásúak listáján 2405 férfi és 242 nő jelentkezett a választói névjegyzékbe való felvételre. Ezek szerint tehát összesen 9116 képviselőválasztó lesz Aradon. A szenátorválasztók listájára 148 aradi lakost jegyezték be a törvényszéki főnöki hivatal. A választói névjegyzéket igazolás végett átküldték a temesvári táblához.

A MAGYAR SENÁTORJELÖLTEK BE-
NYUJTOTTÁK JELÖLÉSEIKET. Bucurestiből jelentik: Ismeretes, hogy a Nemzeti Ujjászületés Frontjának vezetősége tizenhat magyar képviselő-jelölt és öt magyar szenátorjelölt jelöléséhez adott hozzájárulást. A magyar szenátorjelöltek közül Gyárfás Elemér dr., Szabó Béni és Martzy Mihály és dr. Barabás Andor szerdán nyújtották be jelöléseiket a NUF főtítkárságánál.

Hány ember fér el a földön?

*

Párizs, május hó.

Legrand, híres francia professor évek óta tanulmányozza a problémát. Tanulmányainak eredményeiről rendkívül érdekes előadást tartott egy tudományos egyesületben.

— Az egyes földrészek befogadóképessége legelső sorban is a népsűrűségtől függ — kezdte fejtegetését. — Ebből a szempontból Európa áll az első helyen. Ez a földrész a legsűrűbben lakott. Országai közül a legnagyobb népsűrűsége Belgiumnak van: az 1934-es statisztika szerint, 130 ember négyzetmérföldenkint.

Az egyes világrészek népsűrűség tekintetében a következőképpen oszlaznak meg: Európában 25, Ázsiában 11, Amerikában és Afrikában 4 ember él egy négyzetmérföldön, Ausztráliában ez a szám 1 alatt van. Ezek a puszták számok természetesen csak keveset mondanak, mivel megművelhetetlen területeket is belevettek. Közlebb jutunk a megoldáshoz, ha csak a hasznosítható, vagy már hasznosított területeket vesszük figyelembe. A világ szárazföldjeinek hasznosítható területeiből 37—37 százalék a szántóföld, a lakóhely számára vagy ipar számára felhasznált föld, a legelő és a füves puszták, 26—26 százalék pedig erdő és bozót.

Vannak a Földnek igen termékeny területei, amely még alig népesültek be és amelyeket még alig, vagy egyáltalán nem használtak ki.

Természetesen az embertömegek elhelyezésének kérdése nemcsak egyszerűen a rendelkezésre álló területektől függ. Hiszen, ha pusztán a tér volna fontos, akkor megszűnnék minden gond, mert megbízható számítást szerint valamennyi földön élő embert kényelmesen el lehetne helyezni a bődeni tó jegén. Fontos azonban az a körülmény, hogy az emberek megélni is tudjanak. Ez pedig elsősorban attól függ, hogyan használják ki a rendelkezésre álló területet. Ha az emberek valamennyien azon a gazdasági fokon élnek, amelyen az úgynevezett vadászó népek, akkor a föld mindössze hárommillió embernek tudna kenyert adni. A nomád népek hasonlóképpen „területpocskolóok.”

Belőlük 300 milliót tudna a föld eltartani. Franz Oppenheimer német orvos és szociológus 1929-ben arra a megállapításra jutott, hogy a legmagasabbfokú gazdálkodás, vagyis kertgazdálkodás esetén fűtött üvegházak alkalmazásával a föld kétszázmillió embernek tudna táplálékot nyújtani.

G. A. Knippi, ausztráliai statisztikus már 1911-ben arra az eredményre jutott, hogy valamennyi művelésre alkalmas terület kihasználása esetén 132 milliárd embert el tudna tartani a föld. Azok az óvatos számítások is, amelyek a szokásos földművelési módszereket veszik tekintetbe, 5—10 milliárdra teszik azt az embertömeget, amelynek a

föld táplálékot tudna nyújtani.

Az egészségügy fejlődése szintén növeli a föld lakóinak számát, úgyhogy például 1913-tól 1928-ig 112 millióval növekedett. Holott a világháború mintegy 35 millió emberéletet követelt áldozatul.

A föld lakóinak száma tehát állandóan növekszik. A fejlődő ipar és kereskedelem gondoskodhat megfelelő ellátásokról is. A fentiek szerint a szükséges területek is rendelkezésre állnak az embertömegek elhelyezésére. Legfőbbképpen arra volna szükség, hogy a lakosság megfelelő módon oszoljék el az egyes területeken.

Ebből a szempontból nagy visszhangot keltett

Előzönlötték Constanzát a patkányok és az egerek

Irtóhadjáratot indítottak a veszedelmesen elszaporodott állatok ellen

Constanzából jelentik: Az utóbbi hetekben a hatalmas kikötővárost valóságos előzönlötték az egerek és a patkányok. A város egészségügyi szervei elhatározták, hogy irtóhadjáratot indítanak a kikötő raktárpületeit, pincéit és lakóházait megszálló veszedelmes állatok ellen, mert már annyira elszaporodtak, hogy a távoli államok járványos betegségeit behurcolják a

Margaret Mitchell:

Elfujta a szél

Több mint kilencszáz oldal ez a hatalmas alkotás, amelyen szerzője hét évig dolgozott. Egy nagy szerelem és egy nép élet-halálküzdelmének regénye, de ugyanakkor döbbenetes hűségű történelmi munka és ragyogó lélektani tanulmányok sorozata. A cselekmény olyan bősodru, mint a kiáradt Mississippi — de ugyanakkor a lélekrajz, az emberábrázolás minden értéke is meg van benne.

Ára 264 lel és portó.

Singer és Wolfner kiadása.

Penck berlini geográfus elmélete. Penck azt vitatja, hogy a legnagyobb nyereséget az emberiségre a tropikus területek benépesítése és megművelése fogja jelenteni. Ebből a szempontból Brazília egy-maga 1.2 milliárd embernek tudna hajlékot adni.

Afrika pedig a jövő világrésze volna. Most az a helyzet, hogy a mérsékelt égöv alatt a föld lakosságának 72 százaléka él, a trópusokon pedig 28 százalék. A mérsékelt zóna azonban előreláthatólag 150 év múlva megtelik. Az emberiség szaporodása tehát meg fogja kívánni a trópusokra való vándorlást és végül az emberiség ötnyolcada fog a trópusokon lakni.

— Ezek a megállapítások mutatják — fejezte be előadását a professor — milyen hatalmas terek állnak még a föld népeinek rendelkezésére. Azt is mutatják, hogy néhány száz ezer vagy akár néhány millió ember elhelyezése új területeken semmi esetre sem megoldhatatlan feladat.

város lakosai közé. Az egészségügyi hivatal felszólította a lakosságot, hogy minden rendelkezésre álló eszközzel kezdje meg a patkányok és az egerek pusztítását. Hogy a pusztítás annál eredményesebb legyen, minden döglött patkányért 2 lelt és minden döglött egéért 1 lelt fizetnek. A város lakossága nagy erővel kezdte meg a patkány- és egérvadászatot. Már akadt egy fiatalember, aki egyetlen nap alatt 500 darab patkányt ütött agyon és szolgáltatott be.

Román turisztikai kiállítás Párizsban

Bucurestiből jelentik: Május 10-én nyílt meg Párizsban a román turisztikai propaganda kiállítás, amelyet a propaganda alminisztérium rendezett. A kiállítás egybeesik a nemzetközi turisztika központi tanácsának 15-ik, Párizsban tartott közgyűlésével. A kiállítás anyagát turisztikai jellegű felvételek, falragaszok és román varrottások alkotják. Egy másik teremben román propaganda filmeket vetítenek, amelyek a propaganda alminisztérium bucaresti stúdiójában készültek.

Világok születése

Ezen a címen a párizsi Etudes figyelmreméltó tanulmányt közöl André Georges tollából. A tanulmányban néhány főbb gondolatát itt közöljük.

A csillagászat a legrégebb tudomány s mégis csak az utóbbi félszázad folyamán érte el fejlődésének váratlanul magas fokát. William Herschel már a 16. században felfedezte messzelátójával az első úgynevezett csillagködöt, már ő kimondta mint sejtést a gondolatot, hogy az ilyen csillagködök megannyi új tejutak, valószínű világ-szigetek az űr óceánjában. Azóta a csillagászok megállapították, hogy ezeknek a tejutaknak száma nem kettő vagy három, hanem felmérhetetlenül nagy. Még sokáig vita tárgya volt azonban, mi ezeknek a csillagködöknek a belső természete: vajon gáznemű ködök-e, vagy magas hőfokú égések légkörei-e, avagy igazi új világegyetemek, csillagtengerek, éppennyú, mint a mi Tejútunk?

A vitát Hubble oldotta meg, amikor 1924-ben az amerikai Mount Wilson-csillagvizsgáló híres 2 1/2 méteres nyílású messzelátóján megállapította, hogy ezek a „csillagködök” nem ködök, hanem valószínű csillagtengerek. Shapley, a Harvard-egyetem világhírű csillagásza, még mélyebbre hatolt a csillagvilág titkaiba és 1918-ban 100.000 fényéves távolságokat állapított meg bennük. Alig két évtizeddel utóbb csillagászaink már 200 millió fényéves távolságokat számítottak ki s nagy a remény, hogyha az Egyesült Államokban már évek óta készülő öt méteres messzelátót megépítik és felállítják sikerül, talán 500 millió és még több fényéves távolságokig jut el az emberi kutatás.

Ne felejtjük el, mit jelent ez a szó: fényév. A fény tudvaleg egy másodperc alatt 300.000 kilométert fut be az űrben. Vagyis: 10 milliárd kilométert egy évben, pontosabban: 9.46 trillió kilométert. A csillagászatban ez a fényéves távolság a távolságok egysége: egy fényévesre az a pont van tőlünk, amelyet a fény egy év alatt elérne. Ne felejtjük el, hogy a hang egy másodperc alatt csak 340 méternyi távolságot tesz meg, vagyis majdnem ezer-szer lassabban halad, mint a fény vagy a villamososság. Ugyhogy míg a hang 100 métert halad, addig a fény már körül-futhatta volna az egész földkerekséget. Ha egy budapesti rádiószónoklatot valaki az ausztráliai Melbourne-ben hallgat, — a rádióhullámok sebessége t. i. ugyanannyi, mint a fény — a melbournei hallgató fülehez a szónok hangja hamarabb jut el, mint ahhoz az emberhez, aki a templom ajtajában áll s úgy hallgatja a szónokot.

Ha egy repülőgép 600 km-t futna be egy óra alatt, 1.800.000 évig kellene megállás nélkül rohanna előre, hogy ugyanakkora utat tegyen meg, mint amennyit a fény egy év alatt megtesz.

1838-ban történt először, hogy egy csillagász, Bessel, meg tudta állapítani egy állócsillag távolságát. Megállapította, hogy a Hattyú 61-es számú csillagának fénye 11 évig halad az űrben, míg hozzánk ér. 1900-ban már 50 csillag távolságát ismerték, amelyek közül a legtávolabbiak kb. 100 fényévesre voltak tőlünk. Shapley, az amerikai csillagász, 1918-tól kezdve már az egész Tejút távolsági viszonyait megállapította és 100.000 fényéves távolságba jutott.

Szédületes az a haladás, amelyet a csillagászat tudomány az utóbbi évtizedek folyamán tett. Ha 1900-ban egy csillagászatit térképet állítottak volna fel, amelyben naprendszerünk lett volna a középpont, a a legtávolabbi ismert csillagoktól a középponttól félméternyire rajzolták volna meg, ma ugyanennek a térképnek, hogy a

legszelesőbb ismert csillagokat is rárajzolhassuk, a fenti arányban nem egy méternyi szélesnek kellene lenni, hanem akkorának, amekkora a földgömb egész felülete. Természetesen ezek a távoli csillagok sem egyszerű szemmel, sem távcsővel nem láthatók. A legjobb emberi szem is csak a 6. nagyegevu fokig veszi észre a csillagokat s a legjobb távcsövekkel sem látunk többet, mint a 16. vagy 17. nagyságfokú csillagokat. A fényképezőlemezen azonban a fotoelektrikus sejtekcske — amelynek különben a mai rádió, a hangosfilm és a távolhálózati is köszönjük — már a 21. fényességi fokú csillagok halvány fényét is látni tudja rögzíteni. Ezen az alapon állapította meg Stebbins 1903-ban az Androméda-csillagköd kiterjedését is.

Azonban a csillagászat tudomány nemcsak a távolságok felé halad szédületes lépésekkel, hanem a világűr anyagának felkutatása felé is. Mi van az egyes tejutak között az űrben? Vagyis: mi van az „abszolút” űres űrben? Hiszen az egyik tejut a másiktól kétféle fényév távolságban van. Valóban abszolút űresség-e a világegyetem legnagyobb része éppennyú, mint ahogy a modern atomkutatás szerint az atomok alkatrészecskéi a saját nagyságukhoz képest éppennyú szörnyű távolságban vannak egymástól, mint a tejutak?

A tejutakon belül még valamivel könnyebb a kérdés. A szinképelemzés ott két elemnek jelenlétét állapítja meg a kozmikus közbén: a kalcium és a szódiumét. Nem mintha csak ez a kettő fordulhatna elő a csillagközi űrben, hanem mert legrégebbünket egy ózonréteg veszi körül, amely elnyeli azokat a bizonyos hullámhosszon felül lévő kozmikus sugarakat, amelyek földünket érik. Nagy szerencsénk, mert ezek a sugárzások esetleg az életünket pusztítanák el. Ez a kalcium és szódium a tejutakon belüli űrökben oly rendkívül híg és ritka eloszlású, hogy egy köbkilométernyi űrre talán csak egyetlenegy atom jut belőlük.

Véres ütközet arab szabadcsapatok és angol katonák között

Jeruzsálemből jelentik: A samariai kerületben szerdán nagyobb ütközet folyt le arab szabadcsapatok és angol katonaság között. A harcban repülőgépek is résztvettek. A közulzárt szabadcsapatoknak az éjszaka sötétjében sikerült egérutat nyerniük. Az arabok tizenhárom, az angolok két halottat hagytak a harc színterén. A két angol áldozat közül az egyik egy őrnagy. Négy angol katonát megsebesült.

Bonyodalmak Csehország körül a nemzetközi Posta-kongresszuson

Buenos Airesből jelentik: A Világ Postaegyesület kongresszusán zavarok támadtak. Jóllehet a volt cseh kiküldött a közép-európai politikai újrendezés következtében már a kongresszus kezdete előtt elutazott, az Egyesült Államok és Franciaország kiküldöttjei — Argentina kiküldöttének közbelépése ellenére — ragaszkodtak ahhoz, hogy Csehországot fölvegyék a zárójegyzőkönyvbe. A német, olasz, magyar és spanyol megbízottak erre nem írták alá a jegyzőkönyvet.

Urbsys litván külügyminiszter (X) Berlinbe érkezett, a litván-német gazdasági egyezmény aláírására. Ez a kép érkezésekor készült.

A lengyel-magyar barátságot méltatták a budapesti Lengyel Intézet ünnepélyes megnyitására

A Pázmány Péter Tudomány-egyetem dísztermében folyt le az intézet megnyitó ülése. — Előkelő lengyel vendégek Budapesten

Budapestről jelentik: Szerdán délután rendkívül díszes keretek között folyt le a Pázmány Tudományegyetem dísztermében a budapesti Lengyel Intézet megnyitó ülése. A megnyitón a lengyel kultúzkormányt Haleski lengyel egyetemi tanár képviselte. Vele együtt lengyel egyetemi tanárokból alakult népes lengyel küldöttség érkezett a magyar fővárosba. Budapestre érkezett továbbá az ünnepélyes megnyitóra a lengyel külügyminisztérium sajtófőnökének a helyettese is.

A megnyitóbeszédet Orlovsky budapesti lengyel követ tartotta és hangoztatta a két ország közötti legősibb és legbarátságosabb kapcsolat, majd üdvözölte Hóman kultuszminisztert, köszönetet mondva azért az eredményes munkáért, amelyet a miniszter és segítőitársai az intézet létrehozása körül kifejtettek. Hóman Bálint válaszbeszédében hasonlóképpen a két nemzet kulturális egymásrautaltságát és szoros együttműködését domborította ki.

A hivatalos lengyel kiküldött hangoztatta, hogy a két nemzet között ezer éven át sohasem volt ellenségeskedés, ami szomszédok között a legnagyobb ritkaság.

Harminchárom embert mentettek meg az elsüllyedt tengeralattjáróról

Huszonhat tengerész életét veszítette. — Izgalmas pillanatok a mentőharang utolsó mélyreszállásánál

Portsmouthból jelentik: Jelentették, hogy az elsüllyedt Squalis tengeralattjáró személyzetének megmentésére irányuló munkálatok szerdán megkezdődtek. Mivel a tengeralattjáró legénységének első hét életben maradt tagját sikerült felszínre hozni, lezárták a búvárharangot és ismét a víz alá bocsátották. A felszínre jutott tengerészek elbeszélések, hogy a Squalis fedélzetén még huszonöt ember van életben, közöttük három tiszt. Nisól tengerészhadnagy, aki a kimentettek között van. Elmondotta, hogy a Squalis parancsnoka, továbbá Naclin tengerészhadnagy és két másik tiszt még életben van, de Patterson tengerészszázados és a legénység huszonhat tagja, akik a hajó hátsó részében tartózkodtak, már alighanem megfulladtak.

Késő éjszakai jelentés szerint a mentőharang segítségével felszínre hozták még tizenhat tengerészt.

Portsmouthból jelentik: Cool tengerész-

nek, a Squalis tengeralattjáró mentési munkálatait vezető parancsnoknak a jelentése szerint az eddig felszínre hozott tengerészek száma 25. A búvárharang késő éjszaka még negyedszerre is alámerült.

Newyorkból jelentik: Csütörtök délelőtti jelentés szerint a Squalis tengeralattjáró még életben lévő nyolc utasát a negyedszerre leszállott mentőharanggal felszínre hozták. Amikor a Falcon segélyhajó felfelé húzta a búvárharangot, egy tartókötél összegabalyodott és a mentőharang, ötven méternyire a víz színe alatt, megrekedt. Egy búvár azonnal leszállt, hogy a mentőharangot az összekapcsolódott kötéltől megszabadítsa. Két órai nehéz munka után sikerült a köteleket rendbehozni és az életben maradt utolsó nyolc embert is felszínre hozni. A megmentettek száma így harminchárom. Valószínű, hogy a tengeralattjáró hátsó részében tartózkodó huszonhat tengerész életét veszítette.

Hogy milyen kevés ez, abból következtetjük, hogy a körünk hegény jó pár százmillió atomot hordunk. Struve, egy csikagói csillagász úgy véli, hogy a mi földi levegőnk erre a ritkaságra higitánok fel, ebből egy 16.000 félévnyi hosszú anyagszalagot készíthetnénk. Olyan hig, olyan ritka ez a kozmikus anyag, hogy Eddington szerint egy földgömbnyi mennyiség belőle összesűrítve alig lenne nehezebb, mint egy utazótáska. Fogalmunk sincs azonban arról, hogy még ez a kozmikus 1600 is mennyire megritkul és meghigul az egyes tejutak közti űrben.

Ez a ritkán előforduló kozmikus anyag lehetett valamikor a világ kezdete. A világalakulás folyamatát ennek az anyagnak lassú, helyenkénti megerősödése indíthatta el. Ma is megállapíthatjuk az ilyen összesűrűsödéseket. A Mount Wilson-csillagvizsgáló fényképezési felvételei a legkülönlebb fokait mutatják be ennek a sűrűsödésnek. Vannak az űrben ma is óriási gömbölyű képződmények, vannak többé-kevésbé lapos ködgomolyagok, vannak tekeresalakú formák. Vannak gázködbök, amelyekben még semmiféle csillagkép nem mutatkozik, valóságos irtózatos nagyáru füstösömök és vannak olyanok, amelyeknek szélein már csillagok mutatkoznak, míg a közepük még egészen gáznemű; vannak végül olyanok, ahol a csillagok már a közepéig is elfoglaltak. Fizikai törvény, hogy minél gyorsabban forog egy gázködb, annál laposabb lesz s annál könnyebben szakadnak le egyes részek az egyenlítőjéről. Ezt az elméletet a csillagok megfigyelése is megerősíti.

Mi indította meg azonban az első sűrűsödéseket? A középpontok képződését? A forgást? Mi a nehézkedésnek és a testek kölcsönös vonzásának mélyebb magyarázata? A tudomány ezekbe a kérdésekbe is igyekszik behatolni, de minden

lépéséért keményen meg kell küzdenie. Irtózatos erők ezek, hiszen ezekből meríti roppant erőforrásait a világalakulás. Egy majdnem üresnek mondható, hig közből ilyen irtózatos tömegű s erejű napóriások alakulhattak! S nemcsak alakultak, hanem roppant hőt fejtenek ki s irtózatos erővel forognak a tengelyük körül és robbognak előre az űrben. Sőt, akárhányszor annyira megrögződnek és megsűrűsödnek, hogy végre felrobbannak s több Napra, több egymástól függő és ezentúl egymás körül keringő égitestre bomlanak!

Az újabb csillagászatnak új felfedezései ezek is: a kettős, hárommá, négygő roppant Napok, az úgynevezett kettős csillagok. A Sarkcsillag pl. négy Napból áll, amelyben kettős-kettős egymás körül kering. Aitken amerikai csillagász szerint annyi a kettős csillag, hogy négy csillag közül három bizonyos kettős. Mások szerint legalább minden második csillag kettős csillag. A Göncöl szekernek pl. 15 csillaga közül 9 ilyen kettős csillag: megannyi szétrobbant és azóta egymás körül keringő Nappár.

Újabb csodája a modern csillagászatnak: az úgynevezett új-csillagok, Novák felfedezése. Középnagyáru csillagok között váratlanul fellobbban egy csillag és az előrangú csillagok fényességével ragyog, majd egy idő múlva ez a rendkívüli fénye ismét elenyészik. 1934-ben a Herkulesben jelent meg egy ilyen Nova: egy csillag, amely egyébként ötször csekélyebb fényű, mint a Nap, egyszerre csak harmincezereszer nagyobb fényességét lövellt ki magából, mint a Nap. 1937 december 10-én Zwicky kaliforniai csillagász a Perseusban figyelt meg egy Supernovát, egy roppant új-csillagot, amelynek fényességét a Nap fényességének 17 milliószorosára becsülte.

Mindezek a csillagászati felfedezések természete-

tesen csak előlépcsője a kozmogónia, vagyis a világejlődés tudományának, amely azt kutatja, miképp letesült, miképp indult mozgásnak és miképp alakult ki kezdeti formáiból a világegyetem. Az ismert Laplace-féle elmélet sokszoros átalakuláson ment át, de alapjában mai napig a használható feltevéseknek egyike maradt. Mellette: az évmilliárdok óta forogó, izzó hőfoku gáztömeg hipotézise mellett ma sokakat foglalkoztat. Georges Lemaitre, löweni papcsillagász elmélete, aki szerint az egész világegyetem nem óriási gázkömbből eredt volna, hanem egyetlen kozmikus méretű atom bomlásának eredménye, miben a rádióaktivitás vitte volna a főszerepet. A mai csillagok ezeknek a dezintegrációs folyamatoknak az eredményei, a kezdeti egyetlen óriásatomnak törmelékei volnának. Ebben a feltevésben nem gázködből, hanem csillagagzból eredt volna a világ, olyanforbán, mint amikor egy roppant robbanás, egy kozmikus méretű tűzijáték folytán az eredetileg egybesűrített anyag füstként szóródik szét az űrben. Mások, mint a francia Jolit s az orosz, ma Amerikában működő Gamow, a világejlődését különleges folyamatú sejtreakciókra vezetnék vissza, oly tűneményekre, amelyek az atom magvát a dezintegrációs folyamatok megindítására sarkalják.

A csillagászat és a kozmogónia tehát egyaránt évtizedről-évtizedre újabb meglepetésekkel szolgál. De minél mélyebben hatol be az emberi elmé a csillagvilág (és az atomvilág) titkaiba, az eredmények csak annál szorosabb kényszerűséggel sarkalják őt az Okok Oka felé, amely egyedül magyarázhatja meg az anyag létét és csodás szerkezetét éppúgy, mint a mozgás eredetét s azokat a borzalmas nagyságu és távolságu világejlődéseket, amelyek távlatainak pontos szemléléséhez és számlálásához is beleszédül, szinte beleőrül az ember.

Három párizsi mozaik

A *saint Germain*-ről nyílik egy tipikus, régi párizsi utca, Rue de l'Ancienne-Comedie-nek hívják. A 13. számú ház földszintjén és elsőemeletén van a Procope, a legrégebb párizsi kávéház. Két és fél századon keresztül a történelem odajárt feketézní. Szemben vele, egy ódon házban volt valamikor 1770-ig a Comédie Française színészeinek lakóhelye, mellette keskeny kis szálloda: a Hotel Molliere, néhány léppel odébb rádió és televíziós szakküzet.

De térjünk vissza a Procope-ra, alighanem most utoljára, mert megszűnik. Helyesebben már meg is szűnt, néhány nap óta átalakult olcsó, tömegékezdévé, szabottáru menüvel és remélhetőleg minél több vendéggel.

Az utcán tábla hirdeti:

Ebéd, vagy vacsora
prix-fix
9 franc
kenyér és kiszolgálás
beleértve

Ez lett a sorsa Procope-nak, amelyet 1684-ben alapított egy hasonló nevű szicíliai, aki Párizs számára felfedezte a mocca-kávét. A kávéházzal szemben laktak a „király komédiásai” és persze néhány íróval együtt odajártak feketézní. A színészek nevét alig őrízte meg az idő, az írókat jobban ismerjük, mint a néhai kortársak. Mert Molliere, Boileau és La Fontaine hozták divatba az új stílusú kávéházat. Később más írók is jártak oda, Voltaire, a cinizmus fejedelme, Diderot és D'Alembert az enciklopédisták és külön asztala volt egy sarokban Rousseau-nak. Értékes viták és vakmerő eszmecserék folyhattak az asztalok fölött. Vajjon mi minden fordulhatott meg azon, hogy mit sugott a véresszájú és még véresebbkező Marat, Dantonnak, a forradalom oroszlánjának, akit a forradalom farkasai megöltek. Azokban a történelmi hónapokban velük együtt jött, de mindig különült a legpiperkőcebb, legelvonatb és legkegyetlenebb forradalmár, Robespierre is.

Fortolis úr, kiváló francia kartársunk kutatásai szerint ezekben az időkben, különösen a thermidori napokban sok minden a Procopeból indult ki és sokszor több vér folyt körülötte, mint fekete kávé. A kávéház közönsége a forradalmárok köré csoportosult és úgy megijesztette az akkori tulajdonost, hogy a jámbor még a cégtáblát is leszedte. A véres napokban, — mintahogy forradalmakban szokás — a Procope új nevet kapott, Zoppi-nak titulálták, de mult az idő és éppen csak-hogy Bonaparte tábornok néhányszor ott tárgyalt híveivel, vagy sziesztázott, a Zoppi-ból újra Procope lett. Így utólag milyen egyszerűnek és természetesnek látszik minden.

A század végfelé halványodni kezd a kávéház híre-fénye, az irodalmi égboltozat csillagai közül már csak a tragikusorsú Verlaine tart ki a Procope mellett. Mikor ő is kimaradt, megszűnik a kávéház vonzóereje, nem több már csak, a rengeteg kávéház közül. És minthogy öregebb, kopottabb, mint a többi, nem bírja a versenyt. A történelmi és irodalmi központból, kispolgári hely lesz, de annak is másodrendű. Évekig vegetál, míg az utolsó tulajdonos most végez a multtal és líra nélkül leszámol az emlékekkel.

Mit is lehetne kezdeni valamivel, ami olyan, mint — stilszerűen szólva — fekete ajljan a zacc, komor és nem kell senkinek.

Hogy olyan kávéház volt, — amelyben feketézés és konyakozás közben irodalmat, sőt történelmet csináltak? Azóta ez több kávéházzal is megesezt, de a módszer már kiment a divatból.

Három híd

Egy régi kávéház meghal, három híd születik, — egy város statisztikai regénye. Ezt a címet lehetne adni a következő eseménynek. Mert csak-úgy három új hidat építenek a Szajrán, miközben a Procope-ot bezárják. Neully, Surenes, Saint Cloud a hidak születési helye, nevet majd csak az örvendetes esemény után kapnak az újszülöttek. A hidak ugyan a békét, a szorgos polgári munkát idézik az ember tudatába, de ezúttal egy kis puszkapországa is, némi füstös mellékíze is van a dolognak. A hidakra ugyanis, más érvek mellett azért is szükség van, hogy „bizonyos esetekre” gondolva, gyorsabb legyen Párizs forgalma és zavartalanabb netáni kiürítése. Az építési elgondolások mellett

tehát a katonai szempontok is szerepet kaptak. A munkaügyi muzeumban közszemlére tett tervek szerint azonban a tervezők ügyesen összeegyeztették, a két szempontot, a művészi külső és a gyakorlati érdek is megkapta a magáét.

A hidak kőből, acélból és cementből készülnek, 234 méter, 178 méter és 183 méter hosszúak és mintegy 30 méter szélesek. A hidfők szemre szépek, de a közlekedési érdekeket szemmel tartva olvadnak bele környezetükbe. Az utak nem torpannak meg a hidak előtt, hanem reájuk szaladnak és szinte megszakítás nélkül folytatódnak a tulsó oldalon. Az új építkezésnek az az előnye is meglesz, hogy elosztja és arányosítja Párizs folyton növekvő forgalmát és jobban összekapcsolja a jobb és balpartot egymással. Az alaplunkálatokat még az idén megkezdik, de a Pont Neuc továbbra is megtartja nevét, amint ahogy az eddigi hidépítkezéseknél sem gondolt senki arra, hogy az „Uj Hidat” megfossa a nevében rejlő és ma már időszzerűtlen tekintélyből.

Egy új Cyrano

És ismét a múlt. Mert áprilisban mult száz esztendeje, hogy megszületett Albert Glatigny, a mult század legismeretlenebb híressége. Ki volt és miről volt nevezetes? Akkoriban semmiről, de most úgy tűnik, hogy ő volt a XIX. század Cyrano de

Bergeracja. Különös fickó volt ez a szerencsétlen kőbor lélek. Pap, feltaláló, író, színész és rendező szeretett volna lenni — és színházi sugó lett belőle. Az is vidéken, 80 franc havi fizetéssel. Vágyaiból azért, ha csak gyűszűnyi mértékben is, de minden beteljesedett. Majdnem minden. Pap nem lett az igaz, de minden sorscsapás után is hívő lélek maradt. Felfedezési is csak annyiban sikerült, hogy ötleteiből évek, vagy évtizedek múlva mások arattak. Színészsiker? Sugó volt, de kapott néha egy-egy segédszerepet. Ujságíró is volt, mert vidéki lapokban néhány fillérért írt egy-egy idény-cikket, alkalmi riportot. Az irodalomba is belekóstolt, írt két darabot, amelyeket sohasem adtak elő és írt néhány verses elbeszélést ideális siker-telenséggel. De azért egész életében bíralt, nevelt, dicsért, ostromozott, lángolt, lobogott, mindenbe beleszólt, mindenkinek tanácsot adott, mindenkinek javát akarta és gyűjtötte az ellenségeket. A teste végül belefáradt a szelmalomharcba és Glatigny elhagyatva, nagy nyomorban halt meg.

Miután eltávozott az élők sorából, kiderült, hogy neki volt igaza. A nagy fáradtsággal összegyűjtött adatokból megállapították, hogy színészi elvei, rendezői ötletei szeniálisak voltak, mindenben messze megelőzte a korát. Vidéki lapokba írt idény-cikkeiből ordít a tehetség, verses elbeszélései irodalmi események, darabjai is különben, mint néhány korabeli láresség. Talán még színre is hozzák őket. Most már nem sürgős, most már nyugodtan várhat egy-két évfordulói. Különben is az ő hibája, hogy rosszul fogta meg a dolgot, miért író és filozófus, miért nem híres ember akart lenni. Ez az utóbbi könnyebb, a többi aztán már megy magától. (—tor.)

Szombaton tartja záróülését a Balkánszövetség gazdasági tanácsának értekezlete

Bucurestiből jelentik: A Balkán-szövetség gazdasági tanácsának kiküldöttei meglátogatták a bucaresti Malaxa műveket, ahol a gyár mérnöki kara szolgált magyarázatokkal a látogatóknak. Azután a bucaresti kereskedelmi és iparkamara díszbédet adott a gazdasági tanács tagjainak tiszteletére, majd különböző szakbizottságokban folyt a tanácskozással és tegnap Tabacovic elnökléte alatt összeült a tanács plénuma, amely alkalommal megkezdtek a bizottságok előadói jelentéseinek megvitatását.

A Balkán-szövetség értekezlete szerdán folytatta munkálatait, megvizsgálta az egyes bizottságok által elfogadott határozatokat és a szerkesztő

bizottság folytatta a végleges határozati szövegek meghatározásának munkáját. Délután a küldöttek tagjai dunai kirándulásra utaztak. Az értekezlet záróülését szombaton tartják.

A Balkán-államok értekezletével kapcsolatban az érdekelt államok idegenforgalmi szervei is megbeszélést tartottak. A záróülésen Titeanu sajtó-miniszter foglalta össze a határozatokat. A Balkán-szövetség államai eszerint közös idegenforgalmi filmet készítenek több nyelven, együttes forgalmi tájékoztatót adnak ki, a rádió terén is szoros együttműködésre törekcsenek.

Itéletidő vonult végig a magyarországi Felvidéken

Öt óra hosszáig tartott a felhőszakadás és óriási pusztításokat végzett. — Helyenként valóságos tenger ostromolja a vasúti töltést

Budapestről jelentik: Szerdán este hatalmas felhőszakadás vonult végig Jászómind-szent, Rudnok és környékén. Az itéletidő teljes öt órán át tartott. Az alázóduló víztömeg percek alatt eltöntötte a völgyeket és az alacsonyabban fekvő községeket. Megáradtak a községeken átvonuló patakok, köztük a Bódva patak is és Jászó utcáin rövid idő alatt térdig ért a víz. A megáradt patakok kiszakított gerendákat, telefon-oszlopokat és állati hullákat sodortak magukkal. Jászó hat hidja közül csak a vasbeton híd maradt épen. Az utcákon hőmpölygő víz egy-egy községben a vállmagasságot is elérte. Az összeomlott házak lakóit csak nagy erőfeszítések árán tudták megmenteni. A szomszédos csendőr-örsökön kívül Kassáról is érkeztek csendőrcsapatok a szerencsétlenül járt községekre.

Az egyre növekvő vízáradat a Jászón lejjebb fekvő Szepsit is elérte. Itt negyven ház-

nak a lakóit költöztették ki, mert attól tartottak, hogy a házak a rájuk zuduló víztömegek súlya alatt összeomlanak. Szepsi alatt elsodorja az ár a malomgátat és tovább száguldott a szomszédos községekre felé. Egyes falvakat a víz teljesen elzárt a külvilágtól, úgyhogy azokat csak csónakkal lehet megközelíteni. A Torna községtől délre elterülő vidág valóságos tenger. A vasúti forgalom Szepsi és Jászó között szünetel, mert Reténypusztánál két helyen is elöntötte a víz a töltést.

A hatalmas árvíz elpusztította az érintett vidékeken a vetéseket és megközelítőleg 300 ezer pengő kárt okozott. Az esőzések következtében a Hernád is kilépett a medréről és Kassa mellett a vasúti töltés oldalait valóságos tenger ostromolja. A vármegye főispánja lépéseket tett a kormánytól az árvízűjtotta gazdák megsegítésére.

A szomszédságszervezés gondolata a Katolikus Népszövetség munkájában

Egyéni felelősség és szomszédától szomszédig terjedő kapcsolat biztosítja a felvetődő életkérdések megoldását

Brassó. Saját tud. Hirt adtunk már arról, hogy az újjászervezett Katolikus Népszövetség brassói tagozatának teendői között első helyen a közösségi élet alapépitményének, a szomszédságnak a megszervezése áll. Ennek érdekében az elmúlt napokban mind a belvárosban, mind a külvárosban Papp Jenő, Paulusz Ferenc és Sükösd Béla népszövetségi tagok sorozatos előadásokat tartottak igen nagy érdeklődés mellett. Ezeknek az előadásoknak a célja, a szomszédságszervezés gondolatának a népszerűsítése volt, hogy ezekben a kérdésekben minden katolikus egyformán gondolkodjék, mert hiszen ez az előfeltétele annak, hogy a gyakorlati megvalósításnál ne legyen felesleges vitakozás az alapfogalmakról.

Mi a szomszédság

cimmel Paulusz Ferenc tartott előadást, amelyben a többiek között azt mondta, hogy a szomszédság egy társadalmi közösség települési helyén meghatározott kerületben együttélő, egységes világnézeti családok szervezett és öntudatos tömege. A katolikus szomszédság pedig nem más, mint minden szónak, igaznak, jónak, békének, szeretetnek, rendnek, erőnek, fellendülésnek és társadalmi megújulásnak a kiindulása.

— Mi más ez — mondotta Paulusz Ferenc — mint katolikus akció! Mennyi cikk íródott és mennyi beszéd hangzott el érdekében és mégis jámbor jelszavak hangoztatásán kívül alig történt valami a megvalósításáért.

— Népszövetségi tagozatunk munkarendjének tengelyébe állította a szomszédságok megszervezését. Az előjelékből ítélve, a brassói katolikusok megmozdulása komoly és erőteljes megmozdulás. Hízen mindannyian várjuk az ébredést és a munkaközeledést. Várjuk az egymásratalálást és a célkitűzések maradéktalan tisztázását. A cselekvésnek akarását, elodáztatt nagy s talán kellőképpen észre nem vett társadalmi feladatok nyílt szemű meglátását. Várjuk ezt a karitász, a gazdaság, művelődés és a hitbuzgalom terén. Ugyanakkor akarjuk a nyílt szemű meglátást az iskolaügy, egyesületi élet, sajtó és irodalom, közérkölc és családvédelem terén. Akarjuk az ébredni akaró és ébredő magyar katolicizmus komoly és mindenre kiterjedő fellendülését. Ezt akarjuk és megcsináljuk Isten segítségével.

Sükösd Béla népszövetségi titkár előadásában részletesen foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy

Miért kell a szomszédság?

— Lemaradottságunk, széthullottságunk, szervezetlenségünk okát a katolikus öntudat hiányában és népi tömegeink szervezetlenségében kell keresnünk. Józanul és minden önállóság nélkül meg kell alapítanunk, hogy ezek a hiányok szigorú törvényszerűséggel vonták maguk után a katolikus gondolat háttérbe szorítását és a közélet alakulására gyakorolt irányító szerepének elvesztését. Önként adódik tehát a feladat: Meg kell küszölnünk az elszunnyadt öntudat felkelését és a hiányzó szervezetség megteremtését. Ennek a célnak az elérésére szolgál a szomszédság szervezése.

— A szomszédsági rendszerben egyéni felelősség és szomszédától szomszédig terjedő kapcsolat biztosítja a felvetődő életkérdések megoldását. Az

Beaudenon-Gerely:

Elmélkedések az Evangéliumról

A híres francia aszkétikus írónak elmélkedési sorozatából 3 kötet jelent meg eddig:

- I. kötet: Az ádventi és karácsonyi időről szól.
- II. kötet: Jézus apostoli életéről ír.
- III. kötet: Az Ur imáját, hegybeszédét, Jézus apostoli szellemét, stb. dolgozza fel.

Egy-egy kötet ára kartonkötésben 200 lei.

egyéni érdekeltség és személyes munkavállalás az a jellegzetes vonás, amely tömegszervezetet teszi a szomszédsági rendszert és megkülönbözteti minden más egyesülettől. A szomszédság tehát nem egyesület, hanem szervezett társadalmi közösség. Az életmegnyilvánulások mindegyikét felöleli a nemcsak egy sajátos oldalát látja az életnek mint a szokványos egyesületek. A szomszédság tehát azért kell, hogy egymást megismerjék, egymáson segítsék s a nagy katolikus gondolatokért öntudatos és szervezett közösségben munkálkodjunk.

— A szomszédság megszervezése azért is szükséges, hogy közösségünkkel megértessük a

A szomszédság megszervezéseinek feladatairól

Papp Jenő tartott igen tömör és gyakorlati előadást, amelyben a többiek között felvázolta azt a részletes tervet, amely szerint megszerveződik a brassói katolikusok szomszédsága.

Városunkat — mondotta Papp Jenő — 22 kerületre osztottuk fel. Városrészenként a kerületek népszerűsége és az utcák nagysága szerint a következőképpen oszlanak el: Boiányában 7 kerület, Belvárosban 4 kerület, Ó-Brassóban 8 kerület és Bolgárszegben 3 kerület. A kérdőívek adatai alapján már pontosan lehet tudni, hogy a 22 kerület katolikusai közül melyik kerületből kik adták be a kérdőívet. Ezekre már biztosan számíthatunk a további szervező munkánál. Ugyanis a fiatalok munkaközösségének tagjai felkeresik minden kerületben azokat, akik beadták a kérdőívet s velük karöltve kutatnak azok után a katolikusok után, akik közönnel viseltetnek a megvalósítandó gondolat iránt, vagy valami körülmény folytán nem jutottak hozzá a kérdőívhez. A világi apostolkodás nagyzerű feladata lesz ez a munka, amely próbára teszi mindazokat, akik felelősségtudattal vállalják a szomszédságszervezés munkájából reájuk eső részt.

A begyűjtött adatok alapján történik meg a nyilvántartási lapok (Kartoték) elkészítése, amely a közösségi élet számára szükséges nyilvántartásra szolgál. A nyilvántartási lap ugyanazokat az adatokat tartalmazza, melyeket a kérdőívben feltüntetünk. Pontos nyilvántartása lesz a kartoték azoknak a változásoknak, amelyek katolikus családokban történnek, mert csak egy állandóan javított és kiegészített nyilvántartás teszi lehetővé a szervezett és öntudatos katolikus élet kialakítását.

A kartotéklapok kiállítását és kerületenkinti felosztását a fiatalok munkaközösségének tagjai végzik el s a készen felállított nyilvántartást átadják az Egyházközségnek, amely annak leghivatottabb őrzője és fejlesztője. Ha a nyilvántartási rendszer brassói kezdeményezése eredményes kifejletre jut, remélhető, hogy munkánk ösztönzőleg hat majd egyházmegyénk többi egyházközségeire is. Ha aztán a nyilvántartási rendszer általánossá válik, az elköltözések rendszeres nyilvántartása is keresztül vihető s pontosan értesíthető az az Egyházközség, a hová a fölünk elköltözött katolikus testvérünk ment.

Az eddigi tervek szerint minden kerület élén egy szomszédátya áll, aki kerületében gondoskodik a szomszédság pontos megszervezéséről, bejelenti a kerületében történt változásokat, fölntartja és fölntartatja szeretetteljes modorával még áldozatok árán is az egymásközötti jóviszonyt, minden alkalmat megragad (összejövetelek, találkozások, kirándulások, stb.) hogy ezt a jóviszonyt előmozdíthassa, a plébániával, illetve annak lelkipásztorával állandó összeköttetésben áll, hogy a plébánián történekről mindig tudomással bírjon s azokról a szomszédokat tájékoztassa, figyelemmel kíséri a szomszédsága kerületébe tartozók házasságkötéseit, kereszteléseket, temetkezéseket, öregség, betegség vagy rendkívüli munkahiány miatt nyomorhajutottakat, gyermekek iskoláztatását s tanácsot vagy segélynyújtást igénylő esetekben az egyházközségi lelkipásztort értesítve, ve e egyetemben valósítja meg az evangéliumi gondolatot, hogy egyik vagyunk hitben és szeretetben.

A szomszédátyát a Katolikus Népszövetség jelöli ki, a kerületben lehetőleg ingatlanal rendelkező katolikusok közül, a kerületi közösség véleményének meghallgatása után. Az a körülmény, hogy lehetőleg ingatlan tulajdonnal rendelkező személy; kívánunk szomszédátyának, abban leli magyarázatát, hogy az ingatlan tulajdonosok állandóbb lakói egy kerületnek, mint azok, akik nem rendelkeznek ilyen tulajdonnal.

mai társadalmi bajok előidéző okait, a segítség módjait, a társadalmi jogok és kötelességek helyes mértékét. Meg kell értetnünk a gazdagokkal a kötelességeiket a szegényekkel s munkásokkal szemben, emezeket pedig meg kell tanítanunk, hogy nem a forradalom, nem a felforgatás, a gyűlölet és az osztályharc az, amivel a társadalmi bajokon igazán segíteni lehet, hanem az igazi krisztusi eszteret, a társadalmi igazságosság és méltányosság. Ismételtlen hangsúlyozom tehát, hogy a szomszédság keretein belül tudjuk legerősebben összetartani az embereket és ezen keresztül valószínűleg meg a tömegek életükjének emelése. Társadalmi kötelességeinket, mint katolikusok, a magunk és az egész társadalom javára teljesíthetjük. Ennek a keretén belül tudjuk megvalósítani a családvédelmet, a gyermeknevelést, különböző szociális kérdések megvitatását és megoldását, a katolikus sajtó terjesztését. Rendkívül fontos, hogy sűrűn tartsunk előadásokat a különböző kerületekben, amelyek nagyban előmozdítják munkánkat. A világi apostolaink számára hatalmas apostolkodási tér nyílik és megtanuljuk azt az igazságot, hogy az emberiség boldogulása nem a több jog folytonos követelésében áll, hanem a több kötelesség elismerésében és vállalásában. Egy test, egy közösség tagjai leszünk és nem gyűlölhetjük egymást saját kárunk nélkül.

A szomszédátyát teendőiben hat kerületi megbízott segíti, akiket szintén a Katolikus Népszövetség jelöl ki a kerületi katolikusok közül, tekintet nélkül arra, hogy ingatlanal rendelkeznek-e vagy sem.

A szomszédátya és a kerületi megbízottak közösen képezik a kerületi tanácsot. A kerületi tanács saját maga állapítja meg, hogy milyen időközökben tanácskozik s megkeresi önmagának azt a cselekvési területet, amelyet a kerületi szükségletek kívánatosá tesznek.

A szomszédátyák, számszerint 22-en képezik a szomszédsági nagytanácsot, amelynek elnöke a Népszövetség mindenkor elnöke.

A különböző szomszédsági szervek hatáskörét és pontos működési rendjét csak akkor állapíthatjuk meg, ha a szervezés munkája már előrehaladt, amikor már személyes kapcsolatba kerültünk a kerületi közösségekkel s amikor a Katolikus Népszövetség elérkezettnek látja az időt, hogy a szükséges alapvetett rendszerbe foglalja s nyilvánosságra hozza.

Most még tulajdonképpen csak a kezdő lépéseket tesszük. Nagy terveink nem lehetnek, de a feladatot tisztán látjuk magunk előtt: a szomszédság megszervezése már nem tőr halasztás e ebben a munkában mindenkinek szolgálatot kell vállalnia.

A hézagpótló előadásorozatot mindkét helyen nagy érdeklődéssel hallgatta végig a népes közönség és az előadókat meleg ünneplésben részesítette.

Az erőszakos birtokfoglalók nem adták vissza a gyergyótekerőpataki közbirtokosság megszállott legelőjét

Csikszereda. Saját tud. Részletesen beszámoltunk azokról az erőszakos legelő-foglalásokról, melyeket a két Gyergyóbékás község lakosai hajtottak végre több, így Gyergyószentmiklós város és Gyergyótekerőpatak község vagyonközössége terhére. Azt is megírtuk, hogy Panoiu erdészeti vezérfelügyelő közbelépésére a békásiak kötelezettséget vállaltak arranézeve, hogy az elfoglalt területeket záros határidő alatt kiürítik. Ez azonban nem történt meg. A gyergyótekerőpataki birtokosság vezetősége felkereste dr Pittner Árpád ügyvédet, akinek élen panaszt tett Drimba József alezredes-megye főnöknek. Drimba megyefőnök megdöbbenve fogadta a bejelentést és kérte dr Pittnert, hogy írásban is juttassa el hozzá szóbeli panaszukat. Ez meg is történt. A megyefőnök, aki igazságos és katonás szelleméről közismert, megígérte, hogy a legrövidebb idő alatt, könyörtelen kézzel végérvényesen a felháborító törvénytelen ségnek. Kijelentette, hogy mélyen megdöbbenette a békásiak magatartása és erőszakossága, mely csak azért fejlődhetett idáig, mert a felsőbb hatóságok és a lanyhán kezelték ezt a magántulajdont súlyosan sértő kérdést. Megígérte, ha kell, állandó karhatalmi készüléssel is megvédi a tulajdon szentségét.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, II. Károly király-út 5. sz.

ELFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 900, félévre 450
negyedévre 225, egy óra 75 lel.
Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepen 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037
Telefon: 12-27.

Kolozsvári szerkesztő: dr Sulyok István.

Kéziratokat nem őrünk meg és nem adunk vissza.

Zürichi zárlat. Párizs 16.76 fől, London 20.79,
Newyork 44.4, Brüsszel 75.60, Milánó 23.35, Am-
sterdam 238.35, Berlin 178.20, Prága 15.25, Varsó
83.75, Belgrád 10, Bucuresti 325.

**SZATMÁRMEGYE MINDEN KÖZSÉGÉBEN
SZÖVETKEZTET ÁLLITANAK FEL.** Szatmár.
Saját tud. A megye vezetősége elhatározta, hogy a
szövetkezeti mozgalmat a megyében tovább építi.
Ennek értelmében tervezetet állítottak össze. A
tervezet szerint rövid időn belül a megye vala-
mennyi községében szövetkezetet létesítenek, hogy
a lakosság, a saját maga által összeadott tőkével,
teremtse meg a fogyasztási szövetkezetet, amely-
nek fejlődését a törvény számos engedmények ál-
tal biztosítja. Coman Simion ezredes-megye főnök a
tervezet tanulmányozása céljából Szatmárra hívta
Râmnicéanu központi szövetkezeti igazgatót.

* A nagyvárad Szent Orsolya zárda 8 (nyolc)
osztályú liceumába, mely nyilvánossági joggal
bíró és román tannyelvű, a felvételi vizsgálatok az
első osztályra június hó 22. és 23-án tartatnak. A
szükséges iratokat június 21-éig kell beadni az
igazgatóságához.

**SULYOS VASUTI SZERENCSETLENSÉG
SPANYOLORSZÁGBAN.** Malagából jelentik:
Szerdán délelőtt Campanillas közelében téves
váltóállítás következtében a Malaga-sevillai gyors-
vonat összeütközött a Cordoba-malagai gyorsal. A
szerencsétlenségnek hét halottja és negyven sebe-
sültje van.

**FELTÁRTÁK LEONIDAS SPÁRTAI KI-
RÁLY ÉS HÁROMSZÁZ HŐSÉNEK SIRJÁT.**
Athénből jelentik: Sikertelt feltárni a termopylei
szorosban Leonidas spártai király és három-
száz hőseinek sírját. A maroknyi sereg itt vé-
delmezte hazáját utolsó csepp véréig a perzsa
király hatalmas hadával szemben és egy áruló
vetet véget a küzdelemnek, amikor a védőcsa-
pat hátába vezette az ellenséget. A hős görögök
mind egy szálig elesetek a harcban.

**HATALMAS TÜZVÉSZ PUSZTÍTOTT ESZT-
ORSZÁGBAN.** Tallinból jelentik: Észtország dél-
keleti részén, Petschurban, szerdán hatalmas tűz-
vész pusztított. Több, mint száz ház elhamvadt. A
város négy utcája teljesen elpusztult. Ugyanabban
az időben a város környékén fekvő két faluban
is tűz pusztított. A falvak menthetetlennek lát-
szanak. Eddig kétszáz ház esett a tűz martalékául,
és ezeröttszáz ember vált hajléktalanná.

Van még gyermekáldás a Székelyföldön. Csík-
szerecseda. Saját tud. Biztató reményesség a jövőre,
hogy a Székelyföld falvaiban még mindig igen
népes gyermekáldást tapasztalhatunk, különösen
azokban a községekben, melyeket nem rontott meg
a város közelsége és más káros beavatkozás. Így
például Csíkcsicsó községben Péter András 47
éves és neje Farkas Teréz 41 éves vasutas-házas-
párnak 1920 aug. 22-én kötött házasságából eddig
tizenhárom gyermek született, mégpedig a követ-
kező időközökben: 1921 jún. 29, 1924 márc. 20-án,
1926 márc. 3-án, 1927 március 22-én, 1928 május
25-én, 1929 június 29-én, 1930 július 16-án, 1932
ápr. 6-án, 1933 okt. 16-án, 1934 nov. 27-én, 1935 de-
cember 7-én, 1937 szept. 19-én és 1939 febr. 4-én.
A gyermekek közt hét életben van. A szülők be-
csületes, szorgalmas, vallásos emberek és a gyer-
mekáldást örömmel, megnyuvással fogadják. Te-
kintve fiatal korukat még további örömdetes sza-
porodásra kilátás van. Gyergyóban és Felcsík
több községében is több hasonló népes családot le-
het látni, azonban a „civilizáltabb” járási székhely-
helyeken, urizáló községi lakosság körében szo-
morú egyke, vagy egyse rendszer alakult ki.

MEGHIVÓ. A „Biharvármegyei és Nagyvárad
Régészeti és Történelmi Egylet” 1939. május 29-én
délután 5 órakor rendes gyűlést tart a múzeum
nagytermében s erre az egylet tagjait ezúton is
tisztellett meghívja az Elnökség. Tárgysorozat:
1. Elnöki megnyitó. 2. Follmann Géza: Az ember
küzdeme a betűért. Felolvasás. 3. Titkári jelentés.
4. Régiségtárolói jelentés. 5. Pénztárosi jelentés. 6.
Választások. Indítványok.

**TÍZEZER VÁRADAI POLGÁR KÉRTE FEL-
VÉTELET A VÁLASZTÓI NÉVJEGYZÉKBE.**
Nagyvárad. Saját tud. A választói névjegyzéket
szerda este 7 órakor lezárták a nagyváradai város-
házán és este 8 órakor már át is küldték a bírósá-
ghoz. A választói névjegyzékbe mintegy tízezer
váradai polgár kérte felvételét, az értelmiségi, ipari
és kereskedelmi, valamint a földművelésügyi mun-
ka kategóriákból. Az új választási törvény értelmében
a választói névjegyzékbe felvett polgárok
nem kapnak szavazó cédulát és a szavazásnál egy
későbbi hirdetőmunkában közlendő iratok birtoká-
ban kell megjelenni. Minden bizonnyal elégséges
lesz a személyazonosság, vagy az állampolgársági
bizonyítvány felmutatása. Hogy hol történik a sza-
vazás, azt is egy későbbi időpontban közlik a vá-
lasztókkal.

**Háromszáz vasutas családot telepítenek át
Brassó és Ploesti környékéről Mádéfalvára az Ősz
folyamán.** Csík-szereda. Saját tud. A mádéfalvi
vasúti állomás vezetőségétől kapott tájékoztatás
szerint, az ősz folyamán, mintegy háromszáz
vasutas családot telepítenek át ide erre az egyet-
len csíki vasúti elágazási gócpontra Brassó és
Ploesti környékéről. Az áttelepítést a vasúti igaz-
gatóság abból a célból hajlja végre, hogy teher-
mentesítse a Brassó és Ploesti, valamint Bucu-
resti felé irányuló és rendkívül megszorodott
személy- és teherforgalmat és azt Gyimes felé bo-
nyoltsa le. Az áttelepülő családok kenyérkeresői
mind mozdonyvezetők, fűtők és más műszaki al-
kalmazottak. Jelenleg a vasúti személyzet száma
meghaladja a hétszázat Mádéfalván.

TÜZ PUSZTÍTOTT SZATMÁRON. Saját tud.
Szerdán délelőtt tűz pusztított Németh Károly
garázsában és gépjávitó üzemében. A tűz percek
alatt elborította az épület tetjét, valamint bele-
kapott a műhelyben álló és javítás alatt levő teher-
gépkocsi faalkatrészébe is. A tűzoltók percek alatt
a helyszínen teremték és hozzáfértek a tűz elfoj-
tásához, de a megfeszített munkának csak egy óra
mulva lett eredménye. Az épület fedele teljesen
elpusztult, ugyszintén a gépkocsi is összeesett. A
műhely tulajdonosának kára közel 100 ezer lei.
Míg a gépkocsi összeesésével származott kár össze-
gét még nem tudták pontosan megállapítani. A
tüzet valószínűleg rövidzárlat okozta.

**Ezerhatszázán vétették fel magukat Márma-
rosszigeten a választói névjegyzékbe.** Saját tud. A
június 1-i képviselőválasztásokra Szigeten össze-
sen 1600-an vétették fel magukat a választók név-
jegyzékbe. Már megtörténtek a jelölések is. Már-
maros megye képviselőjelöltjei a következők: dr
Ciordas ügyvéd, dr Juga Gábor ügyvéd, Ion Dan-
cas és dr Andorca Artur ügyvéd.

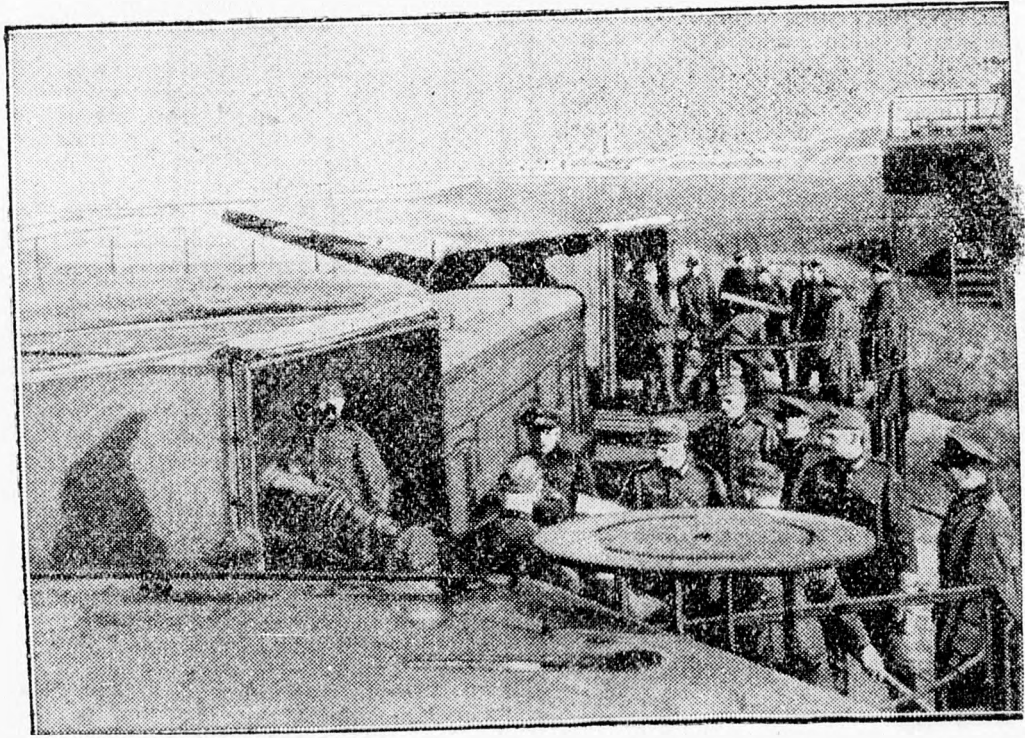
**A CSERNA VIZE VESZÉLYEZTETI
HERKULESFÜRDŐT.** Temesvár. Saját tud. Az
utóbbi napok erős esőzései következtében a
Cserna vize erősen megdagadt és Herkules-für-
dőn a védőgátat veszélyes mértékben álmosta.
Attól lehet tartani, hogy további esőzés esetén
a víz áttöri a töltést és előnti a fürdőhely fő-
utcáját. Megfelelő intézkedések történtek a ve-
szély elhárítására.

**Uj múzeumépület aharnak emelni Temesvá-
ron.** Saját tud. A város munkálatok egy döntött,
hogy a múzeum épületét kiépítse a múzeumot a
volt Ferdinand-szállóban, a jelenlegi városi kul-
turpalotában helyezi el. A régi múzeumépület
szűknek bizonyult de azt egyébként is a román
püspökség felállítására esetére püspöki palotának
szemelték ki. Közben úgy találták, hogy az épü-
let nem fog megfelelni erre a célra s ezért elha-
tározták, hogy a városi könyvtárt költöztetik oda.
Egyelőre üres az épület. A múzeum vezrnt egy
esztendő óta hezzerfehetetlen a nagyközönség szá-
mára. Számos apró szállodai szobát kapott a volt
szállalában, most kulturpalotában a múzeum,
ezeket azonban termékké átalakítani nem lehetett
— egyik szobát a másikkal csak ajtókkal lehe-
tet összekötni. A múzeum anyaga, amelynek
gyűjtését még évtizedekkel a háboru előtt az ak-
kori történelmi és régészeti múzeumegyesület
kezdte meg, sehogyan sem érvényesül és a szak-
szerű nagyobb csoportok kialakítása sem lehe-
tőséges. Marta Alexandru dr királyi helytartó
most megtekintette a múzeum helyiségeit és úgy
találta, hogy az valóban nem felel meg a célnak.
Ezért elhatározta, hogy új múzeumépület felállí-
tására törekszik. Ebben az ügyben közelebről ér-
tekezletet fog egybehívni.

**FEL AKART UGRANI A ROBOGÓ VONAT-
RA ÉS A KERÉKEK ALÁ KERÜLT.** Nagybánya.
Saját tud. Tegnap súlyos szerencsétlenség történt
a nagybányai vasúti állomáson. Felea Constantin
fehérmegyei 28 éves fiatalember a vonat elindulása
előtt a vizesaphoz szaladt, hogy ott egy üveget
megtöltsön. Csak későn vette észre, hogy a sze-
mélyvonat elindult. Futásnak eredt s a vonatot be-
is érte. Megkapaszkodott a vaskorlátban és fel-
ugrott az egyre sebesebben haladó vonat lépcső-
jére. Az ugrás azonban nem sikerült és a szeren-
csétlen fiatalember a kerekek alá került, amelyek
bal lábát lemetstették. Beszállították a nagybányai
közkórházba, ahol gondos ápolás alá vették.

**A VÁROSBA TÉVEDT ŐZIKE SZOMORU
VÉGZETE.** Máramarossziget. Saját tud. Az el-
múlt napokban kedves látványban volt részük a
belvárosban levő Stefan cel Mare utca lakosá-
nak és járókelőinek. Az utca közepén egy sán-
tikálva ballagó ijedszemű őzike jelent meg,
amelyik valahonnan a közeli erdőkből tévedhe-
tett be a városba. A gyermekek és a járókelők
körülvették a jámbor kis állatot, simogatták,
becézgették, — volt aki még ennielőt is hozott
neki és be akarta kötözni a remegő kis vad sé-
rült lábát. A csoportosulásra figyelmessé lett a
rendőrszem, aki előbb maga sem tudta mit te-
gyen a távoli erdők hivataln vendégével. Végül
is bekísérte az őzikét a rendőrségre. — A hír
vége szomorú, mert tudósították jelentése szerint
a kis őzikét levágták a rendőrségen. — Kár volt
bejönnie a városba.

Az unitárius hívek figyelmébe. A nagyvárad
unitárius egyházközség vezetősége közli az uni-
tárius hívekkel, hogy a pünkösdi unitárius isten-
tisztelést pünkösdi máenodnapján tartják meg a
Sae-palotában az I. emeleten, az Industria bank
melletti helyiségben. Urvacsorát oszt Komjatszegi
Géza bíhari lelkes.

Németország tengerparti erődítéseit a legmodernebb haditechnikával építette ki,
úgy az északi, mint a keleti tengeren, ahol a legerősebb erődítések őrzik a né-
met birodalom partjait. Ez a kép egy ágyúüteget ábrázol, forgatható 15 cm-es
ágyútoronnyal.

Öngyilkos kocsmáros. Arad. Saját tud. Aurel Vlaicu-utcai kocsmájában csütörtökre virradó éjszaka Kürthi Sándor 54 éves kocsmáros felakasztotta magát. A kocsmáros tettét üzletzárás után követte el a söntésben és felesége csak a hajnali órákban akadt rá. Az öngyilkosnak anyagi háttere van.

MEGGYILKOLTAK EGY JÓSZÁGORMÁNYZÓT. Buzăuból jelentik: Megrendítő rablógyilkosság történt az elmúlt éjszaka a Buzău melletti Vărlan községben. Eddig még ismeretlen tettesek éjszakai idején behatoltak Chertner mérnök, a Maican uradalom jószágkormányzójának iktására, a mérnököt több késszurással meggyilkolták, majd kifosztották a lakást, azután nyomtalanul eltűntek. A rablógyilkosságot reggel fedezték fel.

Ismét elítéltek egy vasúti „itt a piros, ott a piros” hamis szerencsejátékost. Csikszentmárton. Saját tud. Lipcsuka Lázár kolozsvári illetőségű lakost a tusnádi csendőrség még 1932-ben letartóztatta és az ügyészségnek adta át, mert Brassó és Székelykocsárd között a vonaton rengeteg hiszékeny utast „itt a piros, ott a piros, hol a piros” hamis szerencsejátékban ezrekre mért megkárosított. Az ügyészség Lipcsuka Lázárt később szabadlábra helyezte úgy, hogy egyelőre eltűnt körözés ellenére sem sikerült feltalálniok a rendőri hatóságoknak. Így távollétében ítélkezett fölötte a törvényszék és a szélhámoskodó vasúti fosztogatót egyévi elzárással és kétezre lej pénzbüntetéssel sújtotta. Egyben elrendelte a legszigorúbb körözést.

AZ AUTÓBUSZ KERKEI ALÁ FUTOTT EGY KIS CSELED. Nagyvárada. Saját tud. Szerdán este 8 órakor könnyebb természetű autóbusszaljárás történt Nagyváradon, az Avram Jancu utcában. Halmagean Elizabeta 15 éves cselédleány, aki az Avram Jancu utca 15. szám alatt lakik, át akart szaladni az uttesten és egyenesen nekirohant egy arra haladó CFR autóbussznak. A kis cselédleány fején szenvedett könnyebb sérüléseket. Halmagean Elizabetát a mentők a Biharmegyei Közkórházba szállították.

Két kiskoru fiú öngyilkossági kísérlete. Mármarosziget. Saját tud. A görögkeleti püspökség kertjében a járókelők két eszméletlen állapotban levő fiúra bukkantak. Értésítették a mentőket és a hatósági közvegeket, akik megállapították, hogy a két fiú maroszóldalattal öngyilkosságot követett el. Az egyik öngyilkos Simon Béla, míg a másik Pop Vasile. Mindketten 16 évesek. Beszállították őket a közkórházba és azonnal gyomormosást alkalmaztak. Állapotuk életveszélyes és eddig nem sikerült megállapítani, hogy mi készítette őket a meggondolatlan lépésre.

ISMERETLEN TETTESEK AGYONVERTEK EGY SZÉKELYHID MELLETTI TELEPEST. Nagyvárada. A Biharmegyei Közkórház sebészeti osztályán meghalt Zsurka St. 46 éves, Székelyhid melletti telepese. A haláleset ügyében az ügyészség széleskörű vizsgálatot rendelt el. A csendőrség jelentése szerint, Zsurka Stefan a Székelyhid melletti Mihai Bravu-telepen lakott. Itt tegnapelőtt bement a kocsmába egy pohár pálinkára. Zsurkának az ivóban szóváltása támadt eddig még ismeretlen emberekkel. Amikor Zsurka a kocsmából kilépett, többen rátámadtak és botokkal agyba-főbe verték. Úgy találtak rá vérbefagyva a fiatal telepese gazdára, akit életveszélyes sebével beszállítottak a Biharmegyei Közkórházba. Segíteni azonban már nem tudtak rajta. Az ismeretlen támadók kézrekerítésére a székelyhidi csendőrség megtette az intézkedéseket.

A főzni nem tudó nő maradjon pártában. Londomból jelentik: Emile Aymoz, a híres francia szakács, az étrendi tanulmánytanács londoni ülésén tartott előadásában lelkesen dicsőítette a szakácsművészetet, mint az egyéni boldogságnak és a nemzetek jólétének alapját. Egyebek között ezeket mondotta: „Az a nő, aki ismeri férje ízlelését és jóllakottan, megelégedetten bocsátja napi munkájára, nagyobb szolgálatot tesz a társadalom nyugalomának és az állam szilárdságának, mint sok politikus. Ha Disraeli szakácsa elrontotta volna az ebédet azon a napon, amelyen a miniszterelnök elhatározta, hogy megveszi a Szezei-csatorna részvénnyel, egészen más ként fordult volna az angol birodalom és a világ története. Főzni nem tudó nőnek házasságkötési engedélyt sem volna szabad adni, viszont a jól főző feleség családi boldogságát a legszembetűnőbb démon vetélkedése sem zavarhatja, kivéve, ha a csábító még jobban főz. A modern férjvadászó lányoknak csak azt tanácsolhatom: dobjátok félre a pudert, arcfestéket és egyéb csábesszökeket és ragadjatok főzőkanalat: ha jól tudjátok forgatni, kivívjátok a férfi szívéhez vezető utat!”

Temetések. Kerekes János 82 éves kalaposmester Nagyváradon meghalt. Temetése tegnap délután volt. — Fekete Lajos CFR nyugdíjas 73 éves korában Nagyváradon meghalt. Temetése pénteken délután 4 órakor lesz a Darwin-ut 1. sz. gyászházban. (Erdélyi „Concordia”)

Milyen adó kulcsok alapján vetik ki a községi adókat és illetékeket

A nagyváradai Háztulajdonosok Szövetségének tájékoztatója

Junius hóban veszik kezdetüket a községi adó és illeték (taxa) kivetési tárgyalások. Nem tudjuk elégszer hangsúlyozni ezeknek a fontosságát, miután most azoknál az illetékeknél és adóknál, amelyek kivetési alapját az ingatlanok bérértéke képezi, tehát ugyasólván a legtöbb ilyen köztehernél, a kivetést 5 évre eszközölik.

Eppen ezért szükségesnek tartjuk ezeknek az illetékeknek a felsorolását és egyben a kivetési kulcsoknak az ismertetését, hogy ekként minden adózó maga is elbírálhassa a kivetésnek a helyességét, vagy helytelenségét és ekként megállapíthassa, hogy a kivetés ellen kell-e jogorvoslattal élnie.

A községi adók és illetékek kivetési kulcsai a közigazgatási törvény és az új pénzügyi szabályrendelet rendelkezései értelmében 2 és 30 százalékos között váltakoznak.

30 százalékos községi adó terheli a kabarcát, a varietéket, azokat a klubokat, melyekben szerencsejátékokat üznek.

A butorozottan bérbeadott szobák, az éttermek, a tejszarnokok és vegetárius étkezdék, a szállodák, az éttermek, mindenféle kereskedelmi és ipari gyári helyiségek, amelyek a szabályrendelet 6-ik szakaszában vannak felsorolva és általában mindazok a személyek, akik kereskedelmi vagy ipari tevékenységet fejtenek ki, 10 százalékos községi adó fizetésére vannak kötelezve.

Minden községi adóknak a kivetési alapját a foglalkozás folytatására használt helyiségek bérértéke képezi.

A háztulajdonosok akkor, amidőn ingatlanuk egyes részeit akár butorozottan is bérbeadják, nem kötnék kereskedelmi, vagy ipari ügyetlet és éppen ezért a 10 százalékos adó fizetésére nem kötelezhetők. Ugyanezt vitathatják egyébként a bérlők is, mert egy szoba albérlésként nem jelent kereskedelmi vagy ipari tevékenységet.

Ugyancsak a bérérték alapján számított 10 százalékos adóval vannak megterhelve az üres házhelyek tulajdonosai. A város III. kerületében lakó háztulajdonosok ez alól mentesítve vannak. Ugyancsak a helyiségek bérértéke után számított községi adóval vannak megterhelve a bérlők is.

Az 1 szobás, konyhás lakások ez alól mentesítve vannak, 2 szobás lakások után 2 százalékos, 3 szobás lakások után 3 százalékos bérleti adót kell fizetni. A 3 szobásnál nagyobb lakások után a bérérték 5 százaléka kell fizetni.

A kereskedők és iparosok a cégadót ugyancsak a helyiségek bérértéke után, de fokozatos kivetési kulcsok mellett fizetik. 20.000 lei bérértékig 100 leit, 50.000 lei bérértékig 200 leit, 100 ezer lei bérértékig 500 leit és így tovább kell cégadó címén fizetni, ez 500.000 lei bérértéken felül 2000 leit tesz ki. A szabad foglalkozásuak a bérérték-re tekintet nélkül évi 300 lei cégadót fizetnek.

A tüzőltó díjat ugyancsak a bérérték alapján vetik ki. A háztulajdonosok a bérérték minden 1000 leie után 2 leit, a bérlők pedig minden 1000

P. Csávossy Elemér S. J.

a kiváló és tudós jezsuitairó

Tulvilági valóságok és szociális problémák

című könyvében sorra veszi a jelenkor minden ilyen kérdését, a kat. morális szempontjából megvilágítja szükségességüket. Előadja, hogy a pápák szociális enciklikái mit követelnek rájuk vonatkozólag. — A jelenkor könyve P. Csávossy S. J. e munkája, mely az égető kérdésekben biztos eligazítást ad.

Ara kartonkötésben 123 lei.

lei után 1 leit tartoznak ezen a címen fizetni. A következő adókat és díjakat a bérértéktől függetlenül vetik ki:

Minden cseléd után évi 180 lei adót kell fizetni. A szabályrendelet 11. szakasza értelmében a bejárókat és a házmestereket is cselédnek tekintik és ezek után is le kell róni a cselédadót. Ezen szabályok alól csak a mezői gazdálkodásokban alkalmazott cselédeket veszik ki.

A vadász vagy díszkutyák után évi 200 lei adót kell fizetni. A két hónapnál fiatalabb kutyák, továbbá a kötve őrzött házörző kutyák után nem kell kutyaadót fizetni.

A járdába vágott világitó ablakok után a különböző kerületek szerint 60—120 lei alól terhelik a háztulajdonost.

10 százalékos adót ezed a város a saját részben folytatott gazdálkodások után, 20 százalékos a bérbeadott ingatlanok jövedelmei után

25 százalékos jövedelem részesedés illeti meg a városot a gyümölcsösköböl és azok meliekterményeiből főzött italok után.

A Háztulajdonosok Szövetsége nevében dr Lengyel Zsigmond ügyvezető elnök.

A kigyók háza

Londomból írják: Az angliai Wales grófságból jelentik, hogy a Llanelly mellett fekvő házak egyikében auni kigyó nyüzsög, hogy lehetetlen-ne teszik az ottlakást. Aki ebbe a házba belép, az mindenütt kigyókba botlik. Kigyók gyűrűznek a padlón, fészkeiknek a szekrényekben és pihennek a diványokon. Felmásztak az emeleti lakásba is, elfoglalták a hálószobát és kedélyesen befeküdtek a puha ágyakba.

Ennek a félelmetes háznak a lakói azt hitték, hogy egy irtóháborúval megszabadulhatnak a benyomulótól. Az egyik napon 22 kigyót ütöttek agyon, másnap azonban ugyanennyi jött helyükbe. A lakók aztán az egészségügyi hatóságoknál kerestek védelmet, amelyek azonban — a vizsgálat megejtése után — kijelentették, hogy az eset nem tartozik illetékességük alá, mert hasonló esetről nem tesz említést a törvény. Önkényesen pedig nem laphetnek közbe. Akadtak aztán természetijudósok — köztük Gerald Leighton — akik pontosan megvizsgálták a különös jelenséget. A „kigyóház” tizenhét lakóház között állt. Előtűk nagy kertek terültek el, mögöttük parlagon heverő földek voltak kisebb-nagyobb mélyedésekkel, amelyek arról tanuskodtak, hogy ezen a helyen valamikor bányák lehettek. A mélyedések az egykori üzemek aknáit voltak. A vidék talaja nagyon nedves. Gerald Leighton megállapította, hogy a kigyók hét évvel ezelőtt mutatkoztak először, még pedig nemcsak a „kigyóházban”, hanem az utca többi házaiban is. A lakók egyike egy napon egy csinos kis kigyót pillantott meg a takaréktűzhely téglái között. Hamarosan megérkeztek a többiek is. Utána nézett, hogy honnan jöhetnek s egy nyílást talált a falban, félméterre a padló fölött. Átkutatta és egy egész tucat kigyót talált benne. A lakó kiköltözött a házból, annak „egészségtelen” voltára hivatkozva, felmondás nélkül.

Az egészségügyi hatóság erre megvizsgálta a falat, leromboltatta a takaréktűzhelyet, de nem talált több kigyót. A többi lakó is kiköltözött s a ház így bérlők nélkül maradt. A kigyók a szomszédos házakat is meglátogatták. A kigyóházba ellenben formálisan beköltöztek; fészket raktak. Ezt a házat a napokban bontották le végre és megtalálták a kigyók óriási számának a magyarázatát. A falak hasadékaiban ugyanis nem kevesebb, mint negyven tojás-rakást találtak s a tojások háromnegyed része már olyan állapotban volt, hogy azokból minden órában kibújhatott az újszülött. A szaporulat meghaladt volna az 1200 „főt”. Lebontás közben azonban még több kigyó-tojás-raktárt is fedeztek fel, amelyek azt bizonyították, hogy a megremült lakók adatai tökéletesen megfeleltek a valóságnak. Nem voltak túlzottak. Gerald Leighton úgy véli, hogy az első kigyókat tuzifahasábokkal hurcolták be a pincébe. Néhány kigyó zavartalan szaporodása aztán elég volt ahhoz, hogy ivadékaik végül elfoglalták az egész házat és kiszorítsák onnan az embereket.

LEGUJABB

A londoni olasz nagykövet fontos szerepe a francia-olasz ellentétek elintézését célzó bizalmas megbeszélések körül

Londonból jelentik: Grandi olasz nagykövet hosszas távollét után visszatért Londonba. A Daily Express értesülése szerint Grandi nagyon fontos szerepet fog venni a francia-olasz ellentétek elintézését célzó bizalmas megbeszélések körül, amelyek Róma—Párizs és London között folynak. A

franciak hajlandók volnának Olaszországnak szabadkikötőt adni Dzsibutiban és egy tagságot a szejzi csatorna igazgatótanácsában. Olaszország egyelőre két igazgatói állást követel. A tuniszi kérdést könnyen el lehet intézni, ha Franciaország meggyőződik arról, hogy Olaszországnak nincs katonai szándéka Tuniszban.

Az angol királyi pár Winnipegben

„Bizom az igazi béke eljövételében” — mondotta a király egy üdvözlőbeszédre válaszolva

Londonból jelentik: Az angol királyi pár szerdán Winnipegbe érkezett, melynek utcáin valódi diadalmenetben haladt át, míg a városháza majd a szövetségi parlament elé érkezett. A királyi pár az esőzés ellenére nyitott kocsin vonult át a város utcáin. A manitoui miniszterelnök üdvözlő beszédére a király többek között a következőket válaszolta:

— A birodalom igazi nagysága nem a hatalomban és más népek feletti uralkodásban rejlik. Ezek a dolgok csak eszközök, de nem célok. A cél egyenlő mérvű szabadság, igazság és béke mindenki számára, biztonság külső és belső támadás ellen. Mélységesen fájjalom, hogy az ég most sok helyen beborult, de azért nem csüggedek el és bizom az igazi béke eljövételében.

Megmenekült tengerész elbeszélése a Squalis nevű tengeralattjáró katasztrófájáról

Portsmouthból jelentik: A Squalis tengeralattjáró harminchárom megmentett tengerészt a Brocklin cirkáló kórházában helyezték el. Néhány megmentett állapota aggasztó. A megmentettek között van a tengeralattjáró parancsnoka is, valamint hárman az öt tiszt közül. A hajó három polgári utasa közül kettő meghalt. Közöttük van Patterson olimpikon is. A búvárok még a esü-törtöki nap folyamán megnyitják a tengeralattjáró valamennyi nyílását, hogy kihozzák a 26 holt-

testet és megállapítsák a szerencsétlenség okát. *Blind*, a megmentett tengerész a következőket mondja el a szerencsétlenségről: — Csak néhány perccel az alámerülés után vettük észre, hogy a hibás szelepen víz tödul be. Sokan az egyik matrónak köszönhetik életüket, akinek roppant ereje lathatásával sikerült elzárni az elöntött légvívcső helyiség és a hajó első része közötti acélajtót, amikor az elöntött tengeralattjáró hirtelen negyvenöt foknyira elhajolt.

Franciaország egységes védelmi lánczá akarja kovácsolni a keleti védelmi rendszer láncszemeit

Párizsban úgy vélik, hogy az angol minisztertanács állásfoglalása után biztosra vehető a francia-szovjet tárgyalások sikere

Párizsból jelentik: Francia hivatalos körökben igen kedvezően fogadták Chamberlain szerdai ki-jelentéseit és úgy vélik, hogy az angol miniszter-tanács állásfoglalása után a francia-szovjet tárgya-lások sikere biztosra vehető. Párizsban remélik, hogy a végleges egyezmény aláírása már nem késik sokáig. Francia részről egyébként azt óhajtják, hogy a keleti védelmi rendszer láncszemeit alkotó különböző egyezményeket mielőbb egységes védel-mi lánczá kovácsolják össze. A hármass egyezményre vonatkozó újabb javaslatokat a francia és angol kormány külön-külön közli Moszkvával. Az *Oeuvre* szerint e három nagyhatalom teljes egyenlőség alapján nyugvó kölcsönös segélynyújtási egyez-ményt köt. Az aláíró felek kölcsönösen kötelezik magukat arra, hogy rögtön fegyveres segítséget nyújtanak a három nagyhatalom bármelyikének, amelyet közvetlen támadás érné. Az egyezmény

nem ír elő előzetes tanácskéréseket és a segély-nyújtás teljesen önműködő módon lép életbe. A *Journal* értesülése szerint Párizs és London a terve-zett új egyezményben nem vállal jótállást a balti államokkal szemben. Szovjetországnak viszont joga lesz arra, hogy tetszése szerint jótállást vál-laljon ezekért az államokért. Ha viszont a szov-jetet a Balti államok fegyveres megsegítése közben érné támadás, akkor Franciaország és Anglia eb-ben az esetben is fegyveres segítséget nyújt a Szov-jetnek. A *Matin* értesülése szerint Anglia és Fran-ciaország nem köt korlátlan és fenntartás nélküli katonai szövetséget a Szovjettel. Az *Excelsior* sze-rint Varsó és Bucaresti részéről valószínűleg nem fognak leküzdhetetlen nehézségeket emelni. A ha-talmak sem Lengyelországtól, sem Romániától nem kívánják azt, hogy a viszonyosság alapján szavato-ságot vállaljanak Szovjetországgal. Az *Epoque*

úgy tudja, hogy az új keleti védelmi rendszerben Lengyelországnak és Romániának semmiféle új kö-telezettség nem kell majd vállalnia.

Az angol hadügyminiszter személyesen akar meggyőződni a vörös hadsereg katonai erejéről

Párizsból jelentik: A *Journal* értesülése szerint Hoare-Belisha angol hadügyminiszter szakértők ki-séretében személyesen akar Moszkvába látogatni, hogy érintkezésbe lépjen a szovjethadsereg veze-tőivel és meggyőződjék a vörös hadsereg erejéről és megszervezéséről.

Német lap nagyjelentőségűnek ítéli Cincár Markovics és Gafencu külügyminiszterek találkozását

Berlinből jelentik: A *Deutsche Allgemeine Zeitung* szerint Cincár-Markovics jugoszláv és Ga-fencu román külügyminiszter dunai találkozója al-kalmával nagy jelentőségű fordulatot készítettek elő a délkelet európai politikában.

Német sajtótámadás a lengyel kormány ellen

Berlinből jelentik: A német sajtó nagyon ko-moly formában foglalkozik azzal a ténnyel, hogy a lengyel kormány magára vállalta a felelősséget a kálthofi incidensért és fedezte a vétkeseket.

— A lengyel kormány — írja a „Nachtaus-gaben” — bizonyára magára vállalja majd a fe-lelősséget a listai hídfőnél történt legutóbbi in-cidensért is, mely bebizonyította, hogy a Biroda-lom és Keletporoszország közötti átmenő vör-galom veszélyeztetve van azon az útvonalon, ame-lyet nemzetközi egyezményekkel különösen védel-meznek. Ezzel a lengyel kormány olyan egyez-ményeket sért meg, melyek a két állam közötti ren-tes kapcsolatok fenntartásának alapjául szol-gálnak.

OLASZORSZÁG LAKOSSÁGA NEGY-
VENNÉGY MILLIÓ. Rómából jelentik: Olasz-
ország lakossága, hivatalos kimutatás szerint,
április végén, a libiai gyarmat telepesséivel
együtt 44 millió 207 ezer.

Apróhirdetések

Allást kezes

szavanként 1 lei

Házvezetőnőnek

elmenne közepkorú nő, vidékre is. — Burikné, Nagyvárad, Str. Simeon Bärnut 30.

Lakás

szavanként 3 lei

Kiadó

butorozott szoba, egy pianino eladó vagy bérbeadó. Nagyvárad, Du-ca-utca 11. szám.

Kiadó

unius 1-re 1 egyszobás konyhás lakás. Nagy-várad, Str. Axente Se-ver 13. szám.

Allást nyec

szavanként 2 lei

Pénztárkezelésben

jártas, románul tudó gépirónót fölveszek. — Cím a kiadóban.

Különféle

szavanként 3 lei

3 szobás

modern lakás azonnal-ra kiadó. Ugyanott egy portál redőnyvel együtt eladó. Nagyvárad, Pia-ta Regina Maria 3. Por-tar.

Perzsaszőnyeg,

(eredeti keleti minta, 2x3 méter) új állapot-ban, olcsón eladó. — Nagyvárad, Sft. Gheor-ghe-utca 7-a.

Nyaralók, üdülők figyelmébe!

Nagyvárad szőlőhegyen lévő szép villa laká-somban butorozott szo-bák, elsőrendű ellátás-sal üdülő betegeknek is kiadók. Közlebbi meg-tudható a kiadóhivatal-ban.

Nyaralók figyelmébe!

Olcsó szobák kaphatók a Félix-fürdői erdősz-lakban. Ertekezni Paiza József erdősnél, Baia-Félix, jud. Bihor.